National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 25 (2372) XXVI aastakäik — Neljapäeval, 31. märtsil 1977 — Thursday, March 31, 1977 — Üksiknumbri hind 35 senti

Brezhnev hoiatas jälle USA valitsust

Inimõiguste küsimus kerkis esile välisminister Vance'i Moskvasse saabumisel

MOSKVA — Ühendriikide välisminister Cyrus Vance'il algasid Moskvas N. Liidu juhtkonnaga läbirääkimised tuumarelvade leviku piiramiseks, kusjuures selgus, et N. Liidu ja Ühendriikide ettepanekute ja seisukohtade vahel esinevad erinevused. Kohtumisel N. Liidu kommunistliku partei keskkomitee peasekretäri Brezhneviga pidas peasekretär vajalikuks Ühendriike hoiatada, et need ei sekkuks inimõiguste küsimuste esile tõstmisega N. Liidu sisemistesse asjadesse.

Brezhnev kriipsutas Vance'ile alla, et Ühendriigid peavad kinni pidama põhiisest seisukohast, vältides N. Liidu sisemistesse asjadesse sekkumise. Kui Ühendriigid loobuvad nendest printsiipidest, siis ei ole kahe riigi vahel võimalik rajada konstruktiivset koostööd.

Brezhnevi hoiatused andis avalikult edasi ka N. Liidu teatebüroo Tass.

Diplomaatilistest ringkondadest mainitakse, et Brezhnevi sõnavõtt oli ilmselt suunatud Ühendriikide presidendi Carteri vastu kuigi peasekretär Carterit ei nimetanud. Välisminister Vance mainis pärast kohtumist Brezhneviga, et nüüd on „õhk puhastatud" ning inimõiguste küsimus ei tule tõenäoliselt konverentsil enam päevakorda.

Läbirääkimistel N. Liidu välisminister Gromõkoga esitas Vance Ühendriikide ettepanekud tuumarelvade piiramiseks.

Ühe ettepaneku kohaselt tuleks tunduvalt vähendada kaugrakettide ja pommilennukite arvu, mis määrati Vladivostokis 1974. aastal toimunud kokkuleppe alusel 2400-le.

Venelased on jäänud oma seniste ettepanekute juurde, mille kohaselt strateegiliste relvade arvu piir peaks jääma 2400-le ning sinna sisse peaksid kuuluma ka Ühendriikide n. n. „cruise" raketid, mis on praegu viimistlemisel.

Kuhu kadus Brezhnev?

MOSKVA — Ühendriikide välisminister Cyrus Vance mainis Moskvas ajakirjanikele, et Ühendriigid ja N. Liit on saavutanud oma nõupidamistel kokkuleppe mitme töögrupi moodustamiseks, kellede ülesandeks on lähemate nädalate ja kuude kestel diskuteerida tuumarelvade kontrolli ja teisi küsimusi. Ameerikalaste suureks üllatuseks võttis teisipäeval toimunud läbirääkimistest N. Liidu peaesindajana osa välisminister Gromõko, kuna Brezhnev ei saabunud kohale. Brezhnev võttis osa ainult esmaspäeval toimunud avakoosolekust, kus ta noomis ameeriklasi N. Liidu „sisemistesse asjadesse sekkumise pärast" ning ei tulnud enam järgmisel päeval toimunud koosolekutele, kus pidi arutusele tulema nõupidamiste kõige olulisem küsimus — strateegiliste tuumarelvade piiramise kokkulepe.

Uusi tunnistajaid Kennedy mõrvaloos

WASHINGTON — Ühendriikide Esindajatekojas president Kennedy ja Martin Luther Kingi mõrvamiste uurimiseks moodustatud erikomisjoni istungil esines müstiline tunnistaja, kes väitis, et Kennedy mõrvar Lee Harvey Oswald ja Oswaldi mõrvar Jack Ruby tundsid üksteist enne Kennedy mõrvamist.

Presidendi mõrvamist uurinud Warreni komisjon asus teatavasti seisukohal, et Oswald tegutses presidendi mõrvamisel üksi ning ta ei tundnud Jack Ruby't.

Komisjon ei avalda uue tunnistaja nime, kuid tema seletuse kohaselt oli Jack Ruby teda enne president Kennedy mõrvamist 1963. aasta novembris tutvustanud Lee Harvey Oswaldile.

Varem on mitmel puhul rõhutatud, et Ruby ei mõrvanud Oswaldi kättemaksuks presidendi mahalaskmise eest, vaid et ta kartis kogu vandenõu paljastamist Oswaldi poolt.

Komitee liikmed mainivad, et neil on ka teisi uusi niite, mis selgitavad Lee Harvey Oswaldi tegevust ning samuti on selgitamisel,

kas James Earl Ray sai 100.000 dollarit selle eest, et ta mõrvas Martin Luther Kingi.

Maavärisemise ohvrite arv Rumeenias 1570

VIIN — Rumeenia valitsus tegi ametlikult teatavaks, et 4. märtsil Bukaresti tabanud maavärisemise ohvriks langes 1570 inimest, kuna haavatute arvu arvestatakse 11.300-le. Maavärisemine hävitas 32.900 maja ning 35.000 perekonda jäid peavarjuta.

Kes oli süüdi maailma suurimas lennuõnnetuses?

SANTA CRUZ DE TENERIFE — Nüüd on selgunud, et Tenerife saarel aset leidnud lennuõnnetusel, kus lennuvälja stardirajal kokku põrkasid Ühendriikide ja Hollandi lennuliinidele kuuluvad suured jumbo-jetid, sai kogusummas surma 575 inimest. Teatavasti sõitis ootamatult startinud hollandi KLM lennuühingule kuuluv lennuk suure kiirusega otsa stardirajale rulleerunud ameerika Pan American lennuühingu lennukile. Mõlemad lennukid purunesid ja süttisid põlema. Hollandi lennukis said kõik 249 inimest surma, kuna Ühendriikide lennukis olnud 396-st inimesest said surma 330. Ellujäänute hulgas on paljud saanud raskeid tulehaavu ning 11-ne haavatu olukorda peetakse kriitiliseks.

Seni ei ole selgunud, millest oli tingitud saatuslik maailma suurim ja ohvriterikkam lennuõnnetus, mis nagu saatuse irooniana juhtus maapinnal. Õnnetuse põhjustas hollandi lennuki startimine momendil, mil Ühendriikide lennuk sõitis üle stardiraja ning uurimine peab selgitama, kas hollandi lennuk sai loa startimiseks. Õnnetuse ajal valitses lennuväljal võrdlemisi tihe udu.

Uurimiskomisjoni esialgsed andmed kinnitavad, et õnnetuses oli süüdi KLM-i lennuki kapten, kes startis oma lennukiga, milleks tal ei olnud kontrollitornist luba.

Indias kehtestatakse demokraatlik kord

NEW DELHI — India uus valitsus mainis oma esimeses deklaratsioonis, et ta kavatseb eemaldada endise peaministri Indira Gandhi poolt rakendatud autoritaarsest süsteemist ning kehtestada uuesti demokraatlikud printsiibid. Deklaratsioonis kriipsutatakse eriti alla isikuvabaduste rakendamist ning kritiseeritakse karmide sõnadega Indira Gandhi autoritaarset rezhiimi. Poliitilised vaatlejad kalkuleerivad, et India eemaldub nüüd välispoliitiliselt N. Liidu orbiidist ning hakkab lähemat koostööd otsima Ühendriikidega ja teiste läänemaadega.

Osa Toronto Eesti Ühispanga peakoosolekust osavõtjaid Toronto Eesti Maja suures saalis.
Foto: J. Kreilis

Soodsamaid laenusaamise võimalusi Ühispangast

Isikliku allkirja vastu antakse nüüd laenu 3000 dollarit — Toronto Eesti Ühispanga üksmeelne peakoosolek Eesti Majas

Toronto Eesti Ühispanga peakoosolek otsustas möödunud teisipäeval juhatuse ettepanekul põhikirja muuta laenude piiride suurendamiseks. Otsuse kohaselt suurendatakse laenaja isikliku allkirja vastu antud laenusummat seniselt 1000-lt dollarilt 3000 dollarile ning personaallaenu ülemmäära tõsteti seniselt 5000-lt dollarilt 10.000 dollarile. Panga peakoosolek Toronto Eesti Maja suures saalis möödus üksmeelses meeleolus.

Peakoosolekut avas tervitusega liikmetele esimees V. Ernesaks, kes ühtlasi konstateeris, et vaatamata majanduslikult segastele aegadele on Eesti Panga tegevus olnud stabiilne ning pank on tegutsenud tervetel ja kindlatel alustel. Esimees mainis, et möödunud tegevusaasta jooksul on surma läbi lahkunud panga kauaaegne juhatuse esimees ja Toronto Eesti Ühispanga üks energilisi rajajaid Artur Ekbaum ja 46 panga liiget.

V. Ernesaks ütles, et Artur Ekbaumi surmaga ei lahkunud mele hulgast mitte ainult ühispanga juhatuse esimees vaid ka Eesti suuremaid ja teenekamaid ühistegelasi.

Kõiki lahkunuid mälestati leinaseisakuga.

Esimees tervitas ka koosolekule saabunud ühistegeliku kindlustusseltsi CUNA esindajat Tom Sexton'i, kes on olnud Toronto Eesti Ühispangale suureks sõbraks. Tom Sexton oma sõnavõtus kriipsutas alla tihedat koostööd Eesti Ühispangaga ning tõstis esile surma läbi lahkunud esimehe A. Ekbaumi kui suurte võimetega juhi. Kõneleja kinkis panga raamatukogule A. Ekbaumi mälestuseks väärtusliku teose.

CUNA esindaja Tom Sexton annab Eesti Ühispanga juhatuse esimehele V. Ernesaksale (paremal) kingiks üle raamatu.
Foto: J. Kreilis

1976. aasta tegevuse aruande kandis pikemalt ette panga asjaajaja direktor J. Künnapuu, kes konstateeris,

et möödunud aasta lõpuks tõusis Ühispanga äriseis 14.576.000 dollarile eelmise aasta lõpu 12.729.000 dollari vastu.

Tõus oli seega 1,8 miljonit dollarit, mis on üks suuremaid tõususummasid ühispanga tegevuses. Panga liikmete arv oli aasta lõpul 4685 liiget.

Panka saabus möödunud aasta jooksul erakordselt rohkelt hoiusummasid mille tulemusena hoiuarvete seis tõusis detsembri lõpuks 1976 13.939.000 dollarile. Laenutamistegevus seevastu oli tagasihoidlikum. Kinnisvaralaenude osas ei olnud tagasilööke, kuid personaallaenud vähenesid aasta jooksul 153.000 dollari võrra seisule 802.000 dollarit aasta lõpuks.

Kõneleja peatus pikemalt ka hoiuste ja laenude intresside juures, kinnitades, et Ühispank hoiab kindlalt kinni oma põhimõttest, mille kohaselt hoiustelt maksetakse suuremaid intresse kui teistes rahaasutustes, kuna laenusid antakse välja madalama intressiga.

J. Künnapuu selgitas ka panga uute ruumide investeerimist, mainides, et pank on ruumide valmisehitamiseks kulutanud 61.952 dollarit, mis tuleb amortiseerida s. o. kuludeks kirjutada.

Krediidikomitee aruande esitas komitee esimees H. Urm, kes mainis, et möödunud aasta oli laenutamistegevuses võrdlemisi raske, kuna kinnisvarahinnad ja laenuintressid olid kõrged. Vaatamata sellele arendas siiski pank sellel alal oma tegevust rahuldavalt, eriti kinnisvaralaenude osas.

Meil on nüüd peale kasvanud uus generatsioon, kes ostab maju ning on huvitatud kinnisvaralaenudest.

Kõneleja väitis, et Eesti Ühispank peaks tulevikus nii kaugele jõudma, et ta hakkab välja andma suuremaid laenusid ärilisteks otstarveteks.

Revisjonikomisjoni aruande kandis ette komisjoni esimees H. Kütt, kes rõhutas et komisjon on töötanud valitsuse ceskirjade kohaselt ning kinnitas, et laenud on tagasi maksetud korralikult ning pangal ei ole vaja olnud teha mahakirjutusi. Välisrevidendi aruande esitas välisrevident G. Mitt.

Kõik aruanded kinnitati.

(Järg lk. 5)

TORONTO EESTI RAHVATANTSIJATE RÜHM „KUNGLA"

MAIBALL

laupäeval, 14. mail 1977. a. kell 8 õhtul
Harbour Castle Hilton Hotel, Harbour Ballroom
Bay Street, Ferry Docks, Ontario järve kaldal

TANTS ◉ EESKAVA ◉ BAAR

Laudade ettetellimine alates esmasp., 11. aprillist
Viivi Sillart, tel. 483-1955

HELSINGI OPERETI TEATER esitab
Emmerich Kalman'i opereti
„KREIVITÄR MARIZA"
(„Krahvinna Mariza")
Neljapäeval, 7. aprillil 1977 kell 20.00
Lawrence Park Collegiate'is, 125 Chatsworth Drive, Toronto
Korraldaja TORONTON SUOMALAINEN EDISTYSLIITTO
Pääsmed $4.— saadaval Toronto Soome Ühispangast,
191 Eglinton Ave. E. Tel. 486-1533

T.E.S. LASTEAIA
MOENÄITUS
Toronto Eesti Majas 3. aprillil kell 2.30 p.
Korraldajad: pr. M. Puusepp,
pr. M. Rooneem ja pr. M. Silm
KOHVILAUD — PÄÄSMED $3—

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $28.—, poolaastas $14.50 ja veerandaastas $8.—, kiripostiga aastas $46.—, poolaastas $23.50 ja veerandaastas $12.50

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $30.—, poolaastas $15.50 ja veerandaastas $8.50. Kiripostiga USA-s: aastas $51.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

LÄNNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $60.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Algab „vaimne Narva lahing"

Meil on seni põhjust olla väga uhked oma kultuuriliste, vabadusvõitluse ja seltskondlike organisatsioonide tegevusele, mis aastakümnete kestel on üles näidanud raugematut elujõudu ja visa võitlust meie kultuuripärandi, keele ja eestluse säilitamiseks. Need organisatsioonid loodi pagulusaastate alguses mitmel mandril paljudes suurematES ja väiksemates keskustes, kuhu eestlasi oli viinud neile pealesunnitud rändur teekond. See on nüüd tagantjärele vaadates imestamisväärne, et oma kodumaa kaotanud ja võõrsile paisatud eestlastel, kelledel olid kõik käed tööd täis omale uue elu rajamisega, jatkus nii palju energiat ja algatusvõimet meie ühiskondliku elu organiseerimiseks ning loodud organisatsioonide juhtimiseks ning loodud organisatsioonide juhtimiseks ning nende tegevuse väljaarendamiseks.

Kuid need ajad on nüüd selja taha jäänud. Aastad on teinud oma töö ja seniste pagulasaastate algja keskperioodi energiline tegelaskond on juba jõudnud või jõudmas pensioni ikka, kus nad on rohkem pealtvaatajad ja nõuandjad kui aktiivsed tegelased ja töötajad. Mõnedele organisatsioonidele on raske juhatusi kokku saada isegi eestlaste suuremas ja senises elujõulisemas keskuses Torontos, rääkimata väiksematest keskustest. Nii näiteks oli raskusi viimasel peakoosolekul Toronto Eesti Seltsile uue juhatuse moodustamisega ning palju kergem ei olnud olukord viimasel Eesti Maja peakoosolekul, kus terve rida seniseid juhatuse liikmeid toonitasid, et nad on juba oma töö teinud ning aeg oleks oma ülesannete üle andmiseks nooremale generatsioonile.

Veelgi kriitilisem on olukord väiksemates eestlaste keskustes, kust noored siirduvad mujale suurematesse tsentrumitesse ning vanemad inimesed jäävad üksi oma kokkukuivavate organisatsioonidega ning purunenud ootuste ja lootustega . . .

Eesti Liit Kanadas rakendab nüüd nende tagasilöökide vastu võitlemiseks tänuväärt algatuse, korraldades maikuu pikal nädalalõpul Trenti ülikoolis Peterboroughi lähedal ühiskondliku seminari, mis on mõeldud noorte kaasatõmbamiseks meie ühiskondlikku ellu ning neile vajalikkude juhiste ja näpunäidete andmiseks seltskondlikuks ja organisatsioonide tööks. Eesti Liit Kanadas esimees R. Kreem põhjendas seda algatust väga tabavalt ja piltlikult kui ta liidu üldkoosolekul mainis, et „meie tulevikku ei otsustata mitte üksi eestlaste magamistubades, vaid meie peame teadlikult ja mõistvalt tegutsema selles suunas, et uued käed võiksid üle võtta adra hoidja ning lükata seda vajalikus suunas". Kõneleja rõhutas veel, et Eesti Liit Kanadas esinduskogu koosolekuga algab meie noorema generatsiooni ühiskondlik mobilisatsioon ja meie vaimne Narva lahing, mida meie ei tohi kaotada.

Vanema generatsiooni väsimisest ja noorema generatsiooni adra taha saatmisest on juba pikema aja jooksul palju kõneldud kuid seni ei ole selle probleemi lahendamisel jõutud praktilisте sammudeni. Eesti Liit Kanadas eelolev seminar on esimene tõeline ja praktiline katse selles suunas tööle asuda ja meil jääb ainult soovida, et see täielikult õnnestuks ning et nooremad generatsioonid erksalt reageerivad häirekellade helidele. Kui se Eesti Liidu algatus hästi õnnestub, siis on vanemal generatsioonil kahtlemata põhjust vaadata senisest optimistlikumalt tulevikku ja loota ka vaimse Narva lahingu võitmist.

K.A.

Hitleril olid suured plaanid idaaladega

Vastavalt Speeri raamatule „Spandauer Tagebücher" (1975), olid Hitleril kaugeleulatuvad kavad Saksamaa enese kui ka okupeeritud idaalade ümberkujundamiseks Ukrainas, Valgevenes Uuralini välja. Ta kavatses ehitada täiesti uusi asulaid keskaegsete Saksa linnade eeskujul: kitsad, kõverad tänavad ja madalad majad kokkusurutult piiratud maa-alale.

Seal pidid olema tiigid, murud, pelargoonid akna all kastides, pärnapuud ja tammed teede ääres. Ta nimetas neid „kaitsealadeks", sest pidi arvestama kallaletungide ja röövlisalkadega. Mida lühemad linnamüürid, seda kergem on elanikel end kaitsta.

Kõik see pidi olema saksa-pärane ja seega andma uusasukatele koduse tunde ja julgeoleku.

Vahetus läheduses tuleks ehitamisele tööstused, sest tooraineid ja sütt leidus ju piiramata hulgal. Sõjavarustust oli vaja, et armeel Aasia piirimail poleks järelveo raskusi.

Hitler arvestas ka liiklusega. Näiteks vajas saksa talupoeg sõidul Volkswageniga Kiievist Odessasse 30 tundi. Igas suuremas külas pidi leiduma peatuselamu sama nimega: „Gasthof zur Post". Uued raudteeliinid tulnuks rajamisele 4 m rööpalaiusega, suurte mugavate kupeedega kahel korrusel ja restoranvaguniga, sest reisijad pidid seal olema mitmed päevad.

Hitleril on suur tarvidus ka ilu järele ühenduses puutumata ja reostumata loodusega, mis mõnikord võis isegi liiale minna, meenutades postkaardi idülli, see võis tunduda kõrvalejuhtimise manöövrina valitsuse hoolimatusele ja ebainimlikkusele masside vastu, kuid peapõhjus oli siiski Hitleri isiklik maitse ja tahe tehnilise arengu paratamatu looduse ilu rikkumist vältida.

Nii keelati talumajadele korrugeeritud plekk-katuste tegemine, autoteed ilustati ristpuustiilis ehitustega, kasemetsadega ja kunstlike järvedega tüürikasarmute juurde.

Speeri ülesandeks oleks olnud vallutatud idaaladele linnade planeerimine ja ehitamise järelvalve, toetuspunktide ja mootoriteede rajamine. Majandusminister Funk omakorda pidi piirkonda majanduslikult ekspluateerima ja valuuta devalveerimisega loodeti arendada seadusepärast majanduslikku kurnamist.

Need plaanid jäid teostamata, sest sõda võttis teise pöörde. Kas samad plaanid oleksid tulnud rakendamisele ka Baltikumis, seda Speeri raamatust ei selgu.

EPL/H. M.

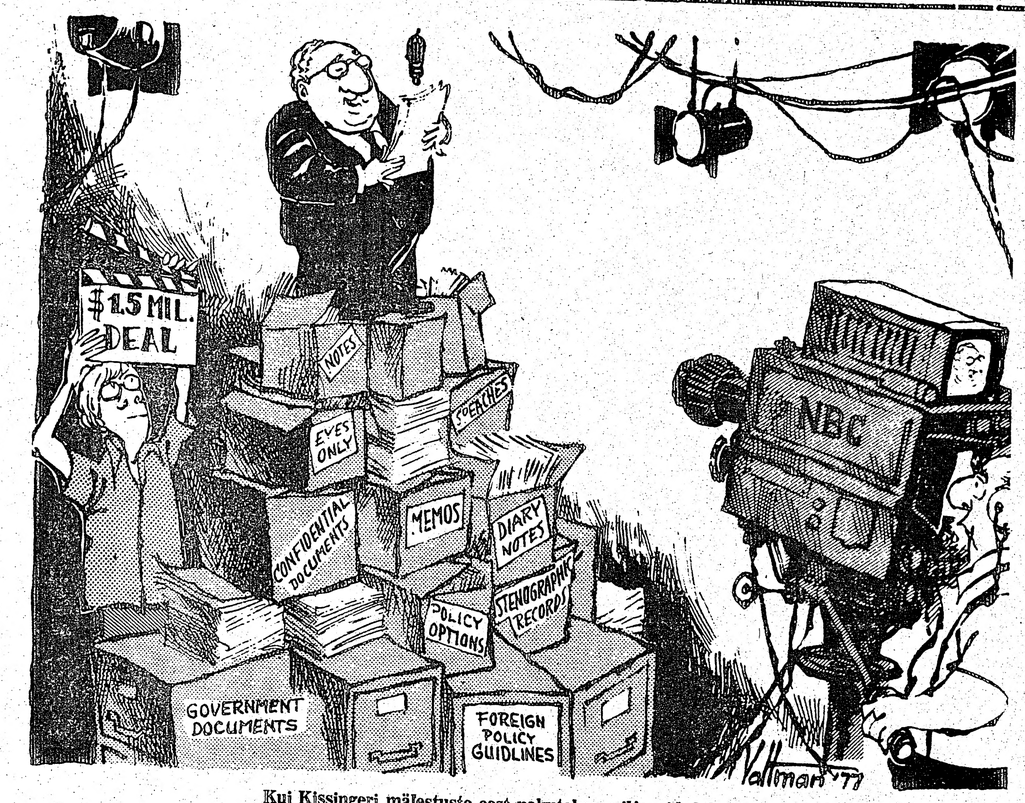

Kui Kissingeri mälestuste eest pakutakse miljoneid dollareid.

Riik 250 miljoni poliitvangiga

Vladimir Bukovski intervjuu CBC „Newsmagazine'is"

II

KENT: Mehed nagu teie, nagu Ginsberg, Sahharov, Kovaliv — nad on väljaspool Nõukogude Liitu tuntud, nendest on ajaga saanud inimõiguste eest võitleva liikumise kangelased läänemaailma silmis. Aga kuidas on lugu tundmatute või vähetuntud dissidentidega, ma mõtlen nendega, keda väljaspool Nõukogude Liitu ei tunta? Nende elu on vist kergem, nende karistused väiksemad.

BUKOVSKI: Ei, meid ei karistata meie kuulsuse järele. Otse vastupidi, mida enam üks dissident väljaspool Nõukogude Liitu tuntud on, seda enam kardavad nad teda karistada.

Ameerika president Gerald Ford keeldus vastu võtmast Solzhenitsõni. Hiljem oli ta sunnitud tunnistama, et see oli viga. USA praegune president Jimmy Carter seda viga ei korranud, ta võttis Bukovski vastu. Samuti oli Bukovskile võimaldatud kokkusaamine ühe USA senati erikomiteega ja asepresidendi Mondale'iga. Ainuke asi, mille Carter keelustas, oli pressifotograafide juuresolek tema ja Bukovski kohtamise puhul. Ameerika president arvas, et see võiks kahjustada Nõukogude Liidu ja Ameerika vahekordi.

Bukovski on avaldanud soovi ka Kanada peaminister Trudeauga kohtamiseks.

Ta peab seda kohtamist väga oluliseks. Bukovski soovib Kanada peaministrile selgitada ta eksitust. Nimelt ku. Trudeau 1971. aastal külastas Nõukogude Liitu, et sealt eeskuju ja kogemusi tagasi viia Kanada põhja-alade asustamiseks, kiitis ta Nõukogude edusamme Norilskis. Bukovski luges sellest Pravdas.

BUKOVSKI: Ma oli sel ajal vangis kui härra Trudeau Moskvasse saabus. Juba saabumisel ütles ta, et ta on siin, et Nõukogude Liidu kogemustest Arktikas õppida. See oli kohutav, see oli nagu piitsahoop näkku meile kõigile, ma ei mõtle siin poliitvange, ma mõtlen tervet Nõukogude Liidu elanikkonda.

Meie kõik teadsime kui mitu miljonit poliitvangi põhja-alade väljaehitamisel oma elu olid kaotanud

See oli tõesti kohutav eksisamm, ma ei oska seda teisiti nimetada kui eksisamm, see tuli teadmatusest. Kui härra Trudeau Norilskisse saabus, siis nimetas ta seda ilusaks linnaks ja ütles, et just niisuguseid moodsaid linnu kavatseb ta hakata rajama Kanada põhjaterritooriumile. Ta muidugi ei teadnud, et Norilsk oli üles ehitatud poliitvangide poolt.

KENT: Moodsa aja orjade poolt?

BUKOVSKI: Jah, orjade poolt. Nii paljud, miljonid ja miljonid, surid. See oli, ma mõtlen teie peaministri suhtumine ja arusaamine, hirmus eksitus.

Meile oli see leinapäev, kohutav, kuna meile sai selgeks kui vähe väljaspool tunneb Nõukogude Liidu tõelist olemust ühe riigi peaminister.

Kurb oli, väga masendav.

KENT: Mida te peaministrile kavatsete ütelda?

BUKOVSKI: Igatüks eksib, see on inimlik. Ma loodan, et härra Trudeau mind vastu võtab, et ta on küllalt suuremeelne ja on valmis sel teemal minuga vestlema. Tal ei ole Nõukogude Liidu kohta küllaldaselt informatsiooni. Selleks ma olen siin, ma tahan kohata võimalikult palju inimesi, ma tahan neile jutustada, mis juhus Nõukogude Liidus ja kuhu viib välja kommunistlik diktatuur. Ma tahan neile selgitada Nõukogude praeguste juhtide psühholoogilist palet, et läänemaailm oskaks teha õigeid järeldusi läbirääkimistel Nõukogude Liiduga, et ta teaks missugused on paratamatud tulemuste niisuguste läbirääkimiste puhul.

KENT: Missuguseid muudatusi peaksid läänеriigid ette võtma oma välispoliitika arendamisel Nõukogude Liiduga. Teil nähtavasti puudub usk läbirääkimistesse ja lepingutesse. Aga mida muud?

BUKOVSKI: Viimase kümne aasta kestel on sõlmitud Nõukogude Liidu ja teiste Ida-Euroopa riikidega palju lepinguid. Need on jäänud surnud kirjatähtedeks.

Mitte lepingute sõlmimine pole oluline, oluline on et läänеriigid nõuaksid, jah lakkamatult nõuaksid nende lepingute pidamist ja täitmist

Enne peab olema garantii, et seda lepingut austatakse, siis alles tuleb alla kirjutada.

KENT: Kas te püüate väita nagu oleks Helsingi kokkulepe täiesti väärtusetu?

BUKOVSKI: Jah muidugi, täiesti väärtusetu. See oli samm tagurpidi. Täielik mõttetus. Läänеriikide kohuseks on nõuda selle kokkuleppe täitmist. Võtame näiteks Inimõigused . . . Helsingi kokkulepet pole selles osas Nõukogude Liidu poolt täidetud ja selle täitmist pole ka läänеriigid nõudnud. See on läänеriikide nõrkus, see on kohutavate tagajärgedega eksitus.

KENT: Läheme nüüd hetkeks oma vestluses tagasi. Te mainisite ennist, et Solzhenitsõni ajast on palju muutunud. Kui Solzhenitsõni ajal dissidendid saadeti gulaagi, siis praegu saadetakse nad vaimuhaiglasse. Väga paljud väidavad, et kui Nõukogude kodanikud, nagu näiteks teie, lakkavad olemast dissidendid ehk teisitimõtlejad, kui nad lakkavad võitlemast nõukogude süsteemi vastu, saavad nad elada. Kuidas te sellele vastate?

BUKOVSKI: Minu jaoks ei olnud teist teed.

See oli ainuke võimalus, ainuke võimalus olla mina ise, mitte kaotada oma isiksust, mitte olla vaimne ori, ühineda ja aidata neid, kes on minu kaaslased.

Kui mina neid ei aita, ei aita neid keegi. Nii mõtlevad kõik Nõukogude Liidu dissidendid ja meid on palju.

KENT: Härra Bukovski, mida te praegu teete? Kas teil oleks võimalik tagasi minna Nõukogude Liitu?

BUKOVSKI: Kui mind Nõukogude Liidus oleks vaja, kui ma seal saaksin oma sõpru aidata, ma katsüksin sinna tagasi pääseda. Ma usun aga, et ma olen neile väljaspool Nõukogude Liitu palju kasulikum. Siis olen ma vaba ja saan nende heaks palju enam korda saata kui ma seda saaksin Nõukogude Liidu vanglas või karistuslaagris. Ärge arvake, et mul siin kerge on. Katsuge selgitada inimestele, mis tähendab täielik vabaduse puudumine, mis tähendab elu Nõukogude Liidus, nad ei saa sellest aru, sest nad on alati vabad olnud.

Kui mind välja vahetati, pidin ma ennast tükk aega koguma, et aru saada, et ma võin siin vabalt rääkida, ütelda, mida ma õigeks pean ja mind ei panda trellide taha.

Ma kavatsen veel käesoleva aasta jooksul oma kogemusist raamatu kirjutada. Võib-olla see ütleb ehk enam kui mu intervjuud ja kõnereisid.

KENT: Teil õnnestus välja saada, kuid teie olete üks nendest vähestest, kes välja lasti.

BUKOVSKI: Jah. Minu kaaslased ja sõbrad on seal. Ma tean. See kohustab.

KENT: Kas te usute, et kunagi saabub aeg, kus inimõigused Nõukogude Liidus taastatakse?

BUKOVSKI: Jah, ma usun. Inimõiguste taastamise liikumine Nõukogude Liidus muutub iga aastaga ikka tugevamaks ja hõlmab nüüd sealse klassideta ühiskonna iga klassi. See liikumine on laiali valgunud üle kogu maa. Meie vägi aina kasvab. Kui see seesmine liikumine leiab väljaspoolt toetust, kui läänemaailm meid meie võitluses toetab, kui ta on valmis tundma õppima Nõukogude Liidu õiget palet, tema terrorit ja selle salakavalat rakendamist, siis võib tõesti loota inimõiguste taastamist Nõukogude Liidus. On vaja koostööd, meie seal ja teie siin, väljas.

(Järg lk. 7)

Kommentaar

Asja Torontos toimunud Eesti Liit Kanadas Esinduskogu koosolekul andsid liikmesorganisatsioonid aru oma tegevuse kohta ning nendest sõnavõttudest koorusid välja nii mõnedki huvitavad seigad. Näiteks:

● Kanada Eestlaste Ajalookomisjonile on raskemaks ülesandeks ajalooraamatu „Eestlased Kanadas" jatkuteosele toimetaja leidmine. Aruandes kurdetakse, et meie ise ei ole teadlikud kui vähesed on meie rahvusgrupi humanitaar-ala resurssid.

● Hamiltoni Eesti Selts on vist ainuke eesti selts paguluses, kus seltsi juhtimine on täielikult pagulises hariduse saanud noorte käes. Tegevus noorte juhtimisel on ilmselt olnud edukas, kuna seltsi liikmete arv on möödunud aasta jooksul paisunud 204-le.

● Ühegi eesti organisatsiooni juhtkond ei oska vist oma inimeste võimete kapatsiteeti nii jäägitult ära kasutada kui Eesti Etnograafiline Ring Kanadas. Ringi aruandes kinnitatakse, et ringi daamid harilikult eelistavad oma koosolekuid pidada töötades, pidades silmas põhimõtet: käed käivad ja suud liiguvad.

● Eesti Kunstide Keskuse Kammerorkester, mis loodi viiulikunstnik Hubert Aumere poolt sihiga viljeleda eesti muusikat, on ikka veel kujunemisvaludes. Ebaühtlase koosseisu tõttu kasutatakse esinemisteks abijõude kanada muusikaringidest. Tulevast aastast alates on lubanud orkestri juhtimise üle võtta Roman Toi.

● Tartu Instituudi aruandes mainitakse, et eesti-aineliste teaduste levitamiseks keskkoolides ja ülikoolides õppivate noorte eesti-aineliste tööde esitamine ja auhindamine näib kannatavat reklaami ebaedukuse all. Ajalehtedes ilmunud teadetele toetudes on seni saabunud kolm tööd, kaks neist Quebecist, üks Ühendriikidest. Olukorda iseloomustab asjaolu, et ühe töö saatis poisi isa, teise tütre ema ja kolmanda saatis tütar ise vanaemalt saadud ajalehe väljalõike alusel.

● Spordiselts Kalev, mis on asunud energiliselt tööle noore esimehe Riki Rässi juhtimisel, on rajanud A. Truuverti algatusel ehitusfondi, mis taotleb Jõekäärule Kalevi krundile oma maja ehitamist.

● Toronto Eesti Rahvatantsurühm Kungla tegevusega on liitunud erakordselt palju noori ning rahvatants on ilmselt üks populaarsemaid eesti noorte koondajaid. Toronto rahvatantsijad kavatsevad lähemas tulevikus pikemat Euroopa-reisi ning nende tegevuskava on võrdlemisi intensiivne ja ülekoormatud. Rahvatantsijate suurem mure: tuntakse puudust headest pillimeestest.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

2. ja 3 apr. on valvearstiks dr. Leesment, tel. 487-6834.

PRESIDENT KEKKONEN:

Soome ja N. Liidu suhetes veel palju teha

HELSINGI — Soome ja N. Liidu vahelistes suhete arendamisel on veel palju tegemata tööd ja lahendamata ülesandeid enne kui need hakkaksid funktsioneerima oodatud viisil. „Isiklikult oletan, et minu kogemuste alusel on mul mõnevõrra võimalik seda laiendavat koostööd elutada", ütles president Kekkonen Tamminiemel kui ta nõustus 1978. aastal ettenähtud presidendi valimistel uuesti kandideerima.

Presidendi juures käisid teda kandidaadiks palumas seitsme partei esimehed, kes andsid talle üle kõikide parteide poolt heaks kiidetud avalduse, kus teised parteid pärast nõupidamist kommunistidega esimest korda samas dokumendis teatasid leppimisest Kekkoneniga ja Soome senise väga ettevaatliku välispoliitikaga.

President Kekkonenile üleantud avalduses kinnitatakse, et 1978. a. uue riigipea valimisel on küsimus Soome rahva põhilise heaolu eest vastutavast ja rahvusvaheliselt tunnustatud Soome välispoliitilise liini jätkuvast kinnitamisest. Avaldusele olid allakirjutanud kõik seitse parteid.

Soome müürsepp teeb
KAMINAID
kodudesse ja suvilatesse.
Helistada pärast kell 6 õ. Kari, 429-6883

ESTO MUTUAL FUND, LTD.

Aktsia hind reedel, 25. märtsil $4.94

18 King St. E, Suite 207
Toronto, M5C. 1C4
Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

Alates 28. märtsist asub minu büroo UUTES RUUMIDES
390 Bay St., Suite 714
Toronto, Ont.
M5H 2Y2
Tel. endine 363-3201
ADVOKAAT ANTS KERSON

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 209
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaar

(Algus lk. 2)

Montreali Eesti Selts annab välja oma väikest häälekandjat „Montreali Sõnumed", mis on tõenäoliselt mõeldud korratute postiolude tõttu hilinemisega saabuvate eesti ajalehtede aseaineks. Montreali Eesti Selts lubab eestlaste huvides energiliselt edasi tegutseda vaatamata separatistide tegevusele ja erakordsele poliitilisele olukorrale.

Need pisisõnumid kinnitavad, et kuigi eestlaste ühiskondlik elu ei käi igas sektoris laias ja kõrges kaares, siis ometi ei ole praegu veel näha tegevusinnu raugemist ja meie ühiskondliku elu mitmevärvilise mosaiigi tuhmumist.

AMI

Venemaalt Balti riikidesse head elu elama

Ameerika ajakirjanik kirjeldab elu Tallinnas ja Riias

LOS ANGELES — Lääneriikide ajakirjanikud on pidevalt kirjeldanud elu Balti riikides, mis oma läänelikkusega tunduvalt erineb N. Liidu teiste osariikide hallist ja igavast elust. Nüüd ilmus järjekordne sellelaadiline kirjeldus Ühendriikide ajalehes Los Angeles Times'is korrespondendi Robert C. Toth'i sulest ning selle artikli võttis üle ka Kanada ajaleht Kitchener-Waterloo Record.

Kui venelased ciirduvad südamaalt Balti riikidesse suvitama, siis mainivad nad üldsõnaliselt, et nad lähevad läände. Viimasel ajal on märgata, et venelaste tung Lätti ja Eestisse pidevalt suureneb ning sinna siirdutakse kas alaliselt elama või puhkusele.

Peamisteks põhjusteks selleks on kõrgem elustandard kui teistes N. Liidu piirkondades ja suuremad palgad ning samuti on seal kättesaadavamad liha ja alkohoolsed joogid.

Venelased tulevad Eestisse ja Lätti sageli ka lõbutsema ja kergemat elu elama, kuna nendes riikides leidub mugavaid kohvikuid ja veinibaare, mida Venemaal ei ole. Mõned venelastest tulevad lihtsalt selleks, et jalutada romantilistel Tallinna ja Riia vanalinna munakividega sillutatud tänavatel, mis meenutavad Hansa aegu ning Liivimaa rüütleid.

„Ka Lvov asub läänes," mainis Ameerika ajakirjanikule üks noor Moskva venelanna, vihjates Ukraina linnale Lvovile, „kuid kes läheb sinna lõbutsema?"

Venelaste suuremaks lõbustuskohaks Balti rannikul suvekuudel on Jurmala suvituskoht, mis kasvab väga kiiresti ja mida nüüd juba võib pidada suurimaks suvituskohaks kogu N. Liidus.

See koosneb asulatest, mis algavad 20 miili lõuna pool Riiga ning kulgevad poolkaares 20 miili pikkuselt piki Riia lahte. Jurmala on ühendatud Riiaga kuue-liinilise asfalteeritud teega.

Jurmalas elab talveperioodil umbes 50.000 inimest, kuid suveperioodil paisub elanike arv suvitajate arvel 300.000-le. Ilusatel nädalalõppudel kui Riiast saabub ühepäeva suvitajaid, võib Jurmala ranna kasutajate arvu arvestada 600.000-le. Jurmala ranna tõmbenumbriks on ööklubi Juras Perle (Merepärl) kus viie rubla eest võib näha tüdrukuid tantsimas can-cani.

Robert C. Toth mainib, et Tallinnas on lõbustuskohad rohkem rikutud. Üks venelane, kes jälgis Tallinnas ühes ööklubis erootilist tantsu, küsis sosistades: „Huvitav, milline parteiorgan selleks oma heakskiidu andis?"

Tallinna ööklubides on ka hinnad tunduvalt kallimad kui Riias.

Siin maksab sissepääs, mille juurde kuulub ka toit, 9 dollarit ja pileteid on väga raske saada.

Soomlased saabuvad igal nädalalõpul heeringaparvena üle 50 miili laiuse Soome lahe Tallinna, et nautida odavat viina ja elu. Üks Tallinna turismiala juhtidest kurtis soomlastest rääkides: **„Meie oleme neist tüdinenud, kuna nad on alati purjus ning alati on nendega sekeldusi."**

Kuid Ameerika ajakirjaniku arvates kostis nendest sõnadest läbi ka sümpaatset joont,

kuna soomlastel ja eestlastel on samalaadne soome-ugri keel ning eestlased ja soomlased peavad mõlemad lugu kõvast joogist.

Eesti ja soome keele sarnadus aitab ka kaasa, et eestlased jäävad läänemaailma. Eestis on nähtavad Helsingi televisioonisaated, millede kaudu eestlased on informeeritud maailmasündmustest ning ei olene N. Liidu tsenseeritud saadetest. Ameeriklane mainib, et Tallinna raadio- ja televisioonisaated on liberaalsemad kogu N. Liidus.

Kuid heal elul on ka oma varjukuljed.

Üks Tallinna elanik kurtis ameeriklasele, et eesti noorsugu ei tunne enam sellist huvi hariduse saamise vastu nagu seda tundis vanem generatsioon

ja see on praegu kõige suuremaks sotsiaalseks probleemiks. Noored lähevad sageli ülikooli ainult vanemate sundimise tagajärjel ning nad ei arvesta seda, et haridus annab hiljem parema ja huvitavama elu.

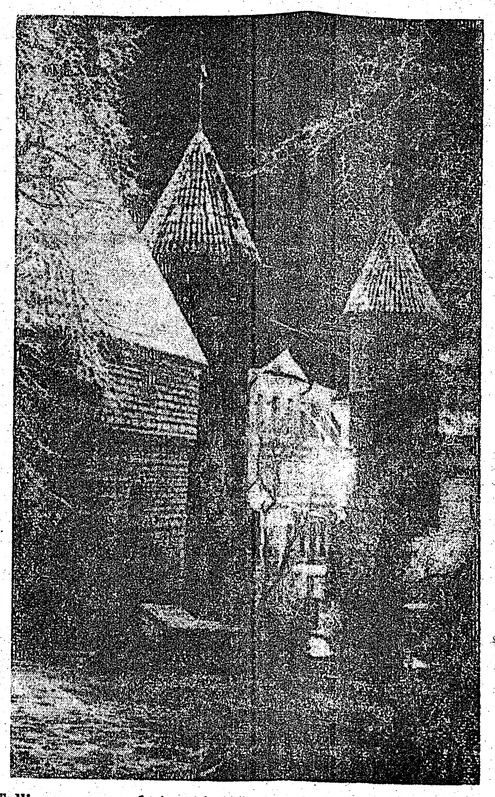

Tallinn oma vanade tornidega ja munakivi sillutisega on venelastele suureks huviobjektiks.

Soome-ugri päevad Hollandis

Groningeni ülikool on ainus kõrgem õppeasutus Hollandis, kus on soome-ugri keelte professuur. Selle 10. aastapäeva tähistati Soome-Ugri päevadega. Õppetooli juhataja prof. Kylstra oli kutsunud sümpoosionile soome-ugri rahvaste teadlasi ja esindajaid ning korraldati ka näitus eesti, lapi, soome ja ungari osakondadega.

Ettekanded kestsid 4 päeva ühes filmide, diapositiivide, väljasõitude jm. Kuigi selles ülikoolis ei saa õppida eesti keelt, oli prof. Kylstra reserveerinud aja ka eesti referaadile. Selleks pöörduti Hollandi Eesti Seltsi esinaise Vilma Saidlo-Belinfante poole, kes ka korraldas näituse eesti osakonna.

Ta tegi aga tänuväärse töö, mistõttu eesti osakond oli samaväärne teiste osakondadega.

Ettekannetega esinesid prof. Kylstra, kõneledes õppetooli 10-a. tegevusest. Soomlastest refereeris prof. Itkonen Helsingist soome keelest. Näidati ka soome filmi „Tundmata sõdur" (Väino Linna romaani järele).

Eesti kirjandusest refereeris Jaan Purga Kölnist arvukale kuulajaskonnale. Ta märkis, et ta pole filoloog ja teiseks, et eesti kirjandus on nii lajaldane, et seda on võimata ühes ettekandes käsitada.

Ta jättis kõrvale proosa, mida ilmunud tõlkeis lääne keeltes ja käsitas luulet.

Selle raames kõneles ta eesti rikkalikest rahvaluule kogudest, Kalevipojast, Lydia Koidulast, Noor-Eestist,

peatudes pikemalt Juhan Liivi ja G. Suitsu juures ja tutvustas ka Marie Underit. Luulet ei saa tõlkida, seda peab ümber luuletama, märkis kõneleja. Prof. Virtaranta Soomest kõneles soome murdeist jne.

Soome suursaadik abikaasaga oli kutsunud päevade korraldajad, soome-ugri-keelte õppejõud, referendid ja neid keeli õppivad üliõpilased einele saadiku majja, väljaspool linna.

Pärastlõunasel näitusel, mille avas prof. Kylstra, kõneles ka iga esindatud rahvuse esindaja, eestlaste poolt Vilma Belinfante, kes eestikeelsele kõnele lisas ka lühikese hollandikeelse sõnavõtu.

VES

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

ILMAR HEINSOO
INSURANCE
Eesti Majas
958 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

Soome kunstniku töö Scarboro raekotta

Märtsi esimesel poolel asetati soome kunstniku Aljo Leivo kootud gobelään alalisele näitusele Scarboro raekotta. Mõõtudelt on töö suurus 85x145 sm. Selle avamistalitus toimus koos Etobicoke filharmoonia orkestri kontserdiga, kes mängis „Finlandiat", mille ajal publik seisis püsti. Töö oli tellinud Town Centre ärimeeste ühing ja selle valmistamisega alustas kunstnik möödunud sügisel toimunud Soome näituse ajal. Pärast kontserti ja avamistalitust linnapea Cosgrove kutsus kunstniku oma tööruumi, kus kunstnik kirjutas oma nime linna külalisraamatusse.

Soome filme Torontos

TORONTO — Mõni aasta tagasi toimus Torontos Ontario Science Centre kinosaalis soome filmipidustus. Tänavu kevadel tuleb teine selline korraldamisele aprillikuu lõpul ja maikuu alul. Kinoetendused toimusid kaks korda nädalas. Täpsemad päevad ja kellaajad pole veel teada.

MÜÜA
METALLI-TÖÖKODA
MASINAD JA ÄRI
Peatoode: SAUNAAHJUD
Oodatud võimalus metallitöö ettevõtjaile.
Hind kokkuleppel.
Fenno Sauna Enterprises Ltd.
259 Dewhurst Blvd. N. Toronto,
Ont. M4J 3K7. Telefon 463-9194, 759-3935

Kommunistlik laupäevak - tööliste väljapressimispäev

Oktoobrirevolutsiooni 60. aastapäeva on osavalt hakatud kasutama suurema surve avaldamiseks töölistele. Lisaks hoogtööle lisanormide täitmiseks, toimub 16. aprillil kommunistlik laupäevak, lööktööpüha.

See on juba vana komme töölistelt rohkema väljapressimiseks. Juba Lenin ise olevat näinud selles „kommunismivõrseid". Kui esimesest selletaolisest aktsioonist 1919. a. võttis osa 15 inimest, siis nüüd on seda vahepealsete trikkide ja nõksude, propaganda ja survega suudetud viia nii kaugele,

et kuni 144 miljonit inimest on pandud sel päeval tööle, kuna see päev olevat saanud nõukogude rahvale väga südamelähedaseks.

Tänavu tegid selle ettepaneku Moskva ettevõtete töölised, kes kutsusid üles sel päeval andma rekordilisel hulgal „eeskujuliku kvaliteediga toodangut, saavutama suurt tööviljakust ning säästma elektrienergiat, toorainet ja materjali". Sel päeval pidavat mõni ettevõte töötama seniste säästetud materjalide ja elektrienergia varal.

Kollektiivsete ettevõtete deviisiks sel päeval, mis olevat tööliste tööpüha, on kujundada laupäevak töörekordite päevaks; tagada toodete eeskujulik kvaliteet, töötada kokkuhoitud tooraine, kütuse ja elektrienergia arvel ja päeva jooksul teenitud töötasu anda viisaastakufondi.

Nii et töölistele jääb sellest tööpühast ainult töörõõm.

Ka Eestis on ettevõtted alustanud lubaduste andmisega. Tartu remonditehases lubatakse laupäevakul kapitaalselt remontida 5 traktori mootorit ja muid seadmeid. Tallinna õmblustootmiskoondises on eesmärgiks sel päeval valmistada 1000 kleiti, 350 mantlit, 200 joppi ja 700 pluusi.

Samasuguseid, lubadusi pressitakse välja igalt ettevõttelt oktoobrirevolutsiooni 60. aastapäeva tähistamiseks.

Filatelistidele

Toronto Eesti Filatelistide Seltsi järgmine kokkutulek toimub neljapäeval, 7. aprillil Eesti Majas klassiruumis nr. 10. Algus kell 7.30 õhtul.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$28.—	$30.—
Poolaastas	$14.50	$15.50
Veerandaastas	$ 8.—	$ 8.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$46.—	$51.—
Poolaastas	$23.50	$26.—
Veerandaastas	$12.50	$14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $60.—, poolaastas $30.50, veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

(Järg. lk. 3)

UNUSTAMATA ARMAST

LYDIA KLAAS'i

mälestavad kurbuses

EDA, HANS ja MIKI TREUMUTH vanematega
Lakewood, N.J.

OMA ARMAST ASUTAJALIIGET JA AUVILISTLAST

MEA KRIMS'i

surnud 20. märtsil 1977 Rootsis

mälestab leinas

EESTI NAISÜLIÕPILASTE SELTS

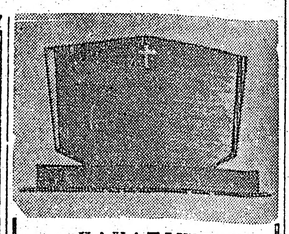

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal)
221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 106 aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOMES LTD.
467 Sherbourne St, Toronto 5, Ont.
Telefon 924-1408

KIRIKUD

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Rüdmik
P. O. Box 234, Toronto 18, Ont.
Tel. 233-5390

USUSÕNUMI RAADIOJUMALATEENISTUSED igal pühapäeval, homm. kell 9.30—10.00 lainel CHIC-790 kc.

Raadiojutluse teema 3. apr.: „KRISTUSE KANNATUS JA RISTISURM".

Laup., 2. apr. kell 7 õ. PIIBLITUND. Kõneleb dr. M. Leesment.

Pühap., 3. apr. kell 3 p. l. PALMIPUUDEPÜHA JUMALATEENISTUS. Lauluettekandeid, jutl. G. Pitka.

TORONTO EESTI ADVENTKOGUDUS
Christuskirches,
804 Broadview Avenue
(Eesti Maja lähedal)

Laup., 2. apr. kl. 11 homm. teemal: „JEESUS VAIKIS".

Laup., 2. apr. kl. 7.30 õ. teemal: „JEESUS JA NOORED".

Teisip., 5. apr. kl. 7.30 õ. teemal: „JEESUS PROHVETI ENNUSTUSTES".

Neljap., 7. apr.: kl. 7.30 õ. teemal: JEESUS JA PÜHADE PIDAMISED".

Laup., 9. apr. kl. 11 homm. teemal: JEESUS SURMAVALLAS".

Laup., 9. apr. kl. 7.30 õ. teemal: JEESUS JA RIST".

Kõneleb õp. Ed. Mägi Kaliforniast.

Kõik on lahkelt teretulnud!

● Baltimore Markuse koguduse koosolek toimus 27. veebr. Koguduse õpetaja, abipraost M. Saar teenib ka Markuse abikogudust Washingtonis, Bergen County ja Patersoni kogudusi. Peakogudusel on 211 liiget, abikogudusel 78, kokku 289, neist leeritatuid 236. 1976. a. aruanne näitas sissetulekuid $9.402. Kogudusel ei ole liikmemaksu ja tulud on peamiselt annetusümbrikest. Tuleval aastal loodetakse saada vabatahtlikest annetustest keskmiselt $35 isikult. Uueks esimeheks valiti Fred Poldemann.

Ilmus nr. 96 — Kevad

Müügil „Vaba Eestlase" talituses
Üksiknumber $1,25
Aastatellimine $5,00

Naan Põld Vancouveris

Tollal kui me Vancouveris Eesti Raadiotunnis kultuursaateid „tegime", tutvuti Naan Põllu lauluga küll vist igas eesti kodus Vancouveris. Nüüd oli siinsel eestlaskonnal — kellede hulgas Naan Põllul on hulgaliselt sugulasi — võimalus teda isiklikult kuulda, tundma õppida ja tänada eesti laulude tutvustamise ning saivestamise eest.

Maaja Duesberg-Roos'i klaverisaatel esines Naan Põld reede, 27. märtsi õhtul John Oliver'i gümnaasiumi auditooriumis. Pühapäeval, 20. märtsil, olid mõlemad kunstnikud kaastegevad eesti luteriusu koguduse piiskoplikul jumalateenistusel ja andsid vaimuliku kontserdi õhtupoolikul Eesti Kirikus.

Juba avataktid Thomson-Simm'i laulust „Kannel" tõendasid allakirjutanule, et ta võlgnes lauljale vabanduse: ta oli Naan Põllu heliplaate kasutanud raadios kümneid kordi, Põllu laulud „Põhjamaa lapsed" olid olnud saate sissejuhatuseks kui ka lõpetuseks, kuid tal oli täiesti vale ettekujutus Põllust kui kunstnikust!

Heliplaadid annavad edasi Põllu bel canto tenori ümara tämbri, tema selge diktsiooni ja väljapaistva modulatsioonitehnika, kuid jätavad üldmuije, et Naan Põld on „Kammersänger" oma hääle kandvuse poolest.

Isiklikul esinemisel on Põllul kõike seda pakkuda, mida kontsertlauljalt oodatakse, s. t. lisaks eeltoodud voorustele on ta häälel kandvust, resonantsi ning ettekandmisel tugevat sisseelamisvõimet kui ka „stage presence'i".

Eesti heliloojate paladest tuleks esile tõsta vähekuuldud kuid huvitavaid Mart Saar'e laulusid: „Pilved sõudvad", „Ennemuiste" ja „Tuulehõlmas". Need laulud annavad „tööd" ka klaverisaatjale. Maaja Duesberg-Roos näitas end siin mitte ainult tehniliselt ideaalse, vaid ka sharmikalt graatsilise saatjana. Tema löök on kindel ning graatsilisus vaba üleliigsetest ornamentidest.

Teised eesti komponistide palad olid enamtuntud — ja peamiselt Naan Põllu heliplaatide ning raadiosaadete kaudu. Mõistusega ei saa väljendada, kuidas vaikus saaks heliseda ning meid saata, kuid süda tunneb seda — eriti kui Naan Põld ja Maaja Duesberg-Roos vaikuse helisema panevad. Siia ehk vahemärkuseks, et Kalifornia ülikoolis toodeti hiljuti heliplaat, millel on umbes 4000 aastat vana ugariidi-keelne laul. Heliplaadi tiitel: „The Sounds from Silence".

Klassikutest esitas Põld ooperiaariaid Mozart'ilt, Donizetti'lt jne. Neist nõudlikum vast oli „Il mio tesoro" — Don Ottavio II aaria „Don Giovanni'st". Siin oli pisut tunda forseerimist, kuid see oli kadunud järgnevate laulude juures.

Kontserdi lõppedes nõudis publik niikaua lisapalu, kuni kunstnik oli sunnitud ka oma motto laulma „Ma elan..., ma laulan, sest Looja mind laulma ju lõi".

Vancouveri Eesti Seltsi poolt andsid kunstnikele roose Tiina Allas ja Alar Suurkask.

Kirikukontserdi — nagu eelmistelgi kirikukontsertidelegi — kuulamist segasid välised müranad. Kui kirik ehitati, oli liiklus tänavanurgal väiksem. Aastate jooksul on aga liiklus suurenenud ning mürin segab nüüd juba jumalateenistusi kui ka kontserte. See mida kuulda oli, oli aga suure usulise veendumusega laulduo. Eriti tuleks esile tõsta Händeli „Mu ümber öö" ja Haydn'i „Au kõrgus, ilu, tugevus". Eesti lauludest oli eriti köitvalt ette kantud M. Lüdig'i „Minu altar". Karindi „Mu südames on pühapäev" orelisaade kadus aga välismüra sekka.

Maaja Duesberg-Roos oli imetlusväärsedt lühikese ajaga Eesti Kiriku oreli iseärasused ületanud. Tema soolodest kandis H. Tobias-Duesbergi „Ma tahan jätta maha" erilist südamlikku alatooni.

Beethoveni ülivõimas „Kõik taevad laulvad" lõpetas kontserdi.

Tuleks tänada ka meie publikut, kes järjekordselt näitas oma head kasvatust ning loobus aplodeerimisest kuni kog. esimehe Rudolf Olljum'i ettepanekul kunstnikud ja publik kõrvasaali olid kogunenud.

Publikut oli mõlemal kontserdil üsna rohkesti. Kaugemaist külalisist viibis piiskop Raudsepp mõlemal kontserdil, kuna pühapäevasele kontserdile oli tulnud ka end. ministriabi V. Raudsepp abikaasaga Victoriast, ooperijuht Ghita Hager San Franciscost jne.

TOIVO LAANEMAE

Üürikontrolli pikendati järgmise aasta lõpuni

Ontario parlamendi troonikõnest selgub, et Ontario valitsus kavatseb pikendada üürikontrolli, anda rohkem raha prantsuse keele õpetamiseks, muuta seniseid eeskirju autojuhtimise lubade väljaandmisel ning abistada välkeettevõtteid.

Opositsiooni ringkondadest mainitakse, et troonikõnes puudutatakse paljusid pakilisi probleeme, millest võib järeldada, et peaminister Davis arvestab parlamendivalimistega lähemas tulevikus.

Lisaks eelmainitud küsimustele lubati troonikõnes töökohti tööturule noortele, anda paremaid teenindusi pensionäridele, tiivustada korterimajade ehitamist ning võidelda saastamise vastu.

Praegu kehtivat üürihindade kontrolli, mis pidi kehtima kuni käesoleva aasta juulini, pikendatakse kuni järgmise aasta lõpuni. Mis puutub autojuhtimise lubade välja andmisesse uutele juhtidele, siis pannakse uued juhid prooviajale, mis on tõenäoliselt kaks aastat.

Kui juhiloa omanikud selle prooviaja kestel saavad teatud arvu miinuspunkte liiklusmääruste rikkumise pärast, siis võivad nad kaotada õiguse autojuhtimiseks.

Eesti osakond Ohios asuvasse Kenti ülikooli

NEW YORK (VES) — New Yorgi Eesti Majas viibisid kaks Ohio osariigi Kenti ülikooli professorit, pidades eesti organisatsioonidega läbirääkimisi eesti osakonna sisustamise üle nimetatud riiklikus ülikoolis. Eesti organisatsioonide poolt lubati kõikvõimalikku kaastööd ja osteti suurema summa eest Eesti kohta käivaid raamatuid ülikooli jaoks, kuna õppeasutis sedaliiki teoseid ise, s.t. riigi summadega ei soeta.

Kenti ülikoolist lendasid New Yorki eesti kesksete organisatsioonidega koostööd looma Ethnic Heritage programmi direktor prof. John Cadzow ja ajaloo-osakonnast prof. Glee E. Wilson.

Ameeriklased on huvitatud Eesti kohta käivatest raamatutest, peamiselt inglise keeles, ajalehtedest, ajakirjadest, heliplaatidest ja nootidest, fotodest ja igasugusest materjalist, mis iseloomustavad eesti rahvast, maad ja kultuuri.

Eestlaste poolt võtsid läbirääkimisest osa Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu esimees Alfred J. Anderson, kes on ühtlasi ka Eesti Abistamiskomitee peasekretär, ja Eesti Rahvuskomitee aseesimees Paul Saar, kes on ka The Nordic Press, Inc. esimees. Nende nelja organisatsiooni poolt pandi kokku vajalik summa Eesti kohta käivate raamatute ostmiseks.

Teaduslikest raamatutest Eesti kohta, mis Kenti ülikoolile üle anti, võiks märkida prof. dr. Arthur Vööbuse uurimust Studies in the History of the Estonian People 1., 2. ja 3. köide ja The Department of Theology at the University of Tartu. Kenti professorid olid huvitatud saamast ka prof. dr. Vööbuse üht Belgias ilmunud suuremat teost, mis küll ei käsitle Eestit, kuid mille suhtes ülikooli teadlased tunnevad suurt huvi, nimelt „History of the School of Nibisis". Ameeriklased said ka mitmes keeles avaldatud teose Johann Köpp, Estonia Christiana. Mitmeid antud teoseid ei ole enam müügil.

Kollektsioon broshüüre ja muid trükiseid, nende hulgas ka raamatud „Estonia — Story of a Nation" ja „Graves Without Crosses" anti tasuta Eesti Rahvuskomitee varudest.

Kenti ülikoolile antavatest trükistest kõige uuem on just trükimasinast välja tulnud teos „ESTO '76 Media Coverage", mis sõnas ja pildis annab edasi ajalehtede informatsiooni Ülemaailmsete Eesti Päevade sündmustest Baltimores möödunud suvel.

Kenti ülikoolis õpetatakse soovijatele ka eesti keelt ja vastavalt antakse üliõpilastele krediiti ülikooli lõpetamiseks. Samuti võetakse arvesse Metsaülikoolist osavõtmine.

● Phoenixis, Arizonas elunev Maire Orav-Simington, kes hiljuti lõpetas seal ülikooli inglise keele alal magistrikraadiga, töötas samal ajal ka õpetajana samas ülikoolis. Nüüd siirdus ta vastavalt oma huvialale Phoenixis ilmuva „Arizona Magazine" juurde assistant editoriks.

Maret Pank'i muusikalise tegevuse 40. a. juubel

27. märtsil tähistas Maret Pank Eesti Majas, Minneapolises oma 40 aastast elukutselist muusikalist tegevust laulude õhtuga Minneapolise Eesti Seltsi korraldusel.

Maret Pank'i, kes on praegu Minnesota ülikooli õppejõud, muusikaline karjäär on olnud mitmekülgne, pingerikas ja tegevusrohke.

1935. a. astus noor laulja Tallinna Konservatooriumi Ludmilla Hellat-Lemba lauluklassi. Järgmisel aastal laulis ta juba Riigi Ringhäälingus, millele järgnes rida esinemisi ringhäälingus ja konsertidel.

Lõpetanud konservatooriumi 1940. a. helikunstniku diplomiga, sõlmis ta lepingu Estonia teatriga koorililikme-solisti kohustustega. Hakkas õppima Gilda osa „Rigolettos", mis pidi Aarne Viisimaa lavastusel lavale tulema, aga see katkestati küüditamiste ja vangistamiste läbi. Maret Pank kaotas oma sõjaväelasest abikaasa, samuti isa ja venna.

1941. a. kutsuti ta „Vanemuise'st" lahkunud Elsa Maasik'u asemele „Rigolettos" Gildat laulma. Kuigi hingeliselt murtuna, võttis ta selle pakkumise Eino Uuli soovitusel vastu ja Tartu ta jäigi, lauldes peaosi „Rigolettos", „Marthas", „La Bohemes", „Pajatsides", „Don Pasquales" ja op. „Lõbus Lesk". Samal ajal õpetas ta ka Tartu Kõrgemas Muusikakoolis.

1944. a. põgenes ta oma kahe pisitütre ja emaga Saksamaale ja asus 1950. a. Ameerikasse, asudes kaks esimest aastat Tacomas, Washingtoni osariigis lääneranniku. Samas alustas ta ka lauluõpetamisega ja kontsertidel esinemistega. 1952. a. asus ta Minneapolisse, alustades tööd lauluõpetajana, kellena töötanud tänaseni.

1954. a. kuni 1967. aastani toimusid igaaastased kontsertreisid USA-s ja Kanadas. Töötades praegu 35 õpilasega on ta andnud nimekaid õpilasi, nendest on üks Metropolitan Ooperi kohapealse „autitioni" võitja.

Maret Pank kuulub „Fidentia" peresse, kuid on ka ameerika naismuusikute korporatsiooni „Mu Phi Epsilon" eriliige, lauldes möödunud kevadel „Mu Phi Epsilon'i" konverentsil „Fargo-Moorhead's" eesti laule.

Palju jaksu ja jõudu lauljatarile, tublile eesti naisele ka edaspidiseks tegevuseks.

E.R.

Eesti teadlaste ettekandeid Buffalos

New Yorgi riiklikus ülikoolis Buffalos toimus slaavi ja germaani osakondade korraldusel veebruaris ja märtsis seeria ettekandeid keele, kirjanduse ja kultuuri aladelt. Selles seerias esinesid loengutega ka eesti teadlased.

24. veebruaril kõneles Buffalos prof. Viktor Terras Brown'i Ülikoolist sotsialistlikust realismist — selle algusest, arengust ja praegusest olukorrast. 3. märtsil pidas prof. Felix Oinas Indiana Ülikoolist seal ettekande sampirismist euroopa rahvaste rahvaluules. Mõlemaid ettekandeid oli tulnud kuulama saalitäis üliõpilasi ja õppejõude. Viimasel ettekandel viibis ka rühm eestlasi Ilme Teene eestvõttel.

Peale ülalnimetatud eesti teadlaste oli selles seerias ette nähtud veel loenguid õppejõududelt Fordhami, Michigani, Texase, Columbia ja Harvardi ülikoolidest.

H. KIVI
INCOME TAX & INVESTMENT CONSULTANT
TEL. 759-3588
50 MUNSON CR. SCARBORO, ONT.

★★ TÄHELPANU ★★

Meie telefoni number on muudetud alates 21. märtsist 1977
CANADA IMMIGRATION TELEPHONE INFORMATION CENTRE
Torontos

598-4444

Kõnetunnid: esmaspäevast reedeni kella 8. kuni 4. päeval

Canada Immigration Centre
Manpower and Immigration
Centre d'Immigration du Canada
Main-d'œuvre et Immigration

WORLD famous Pianos

Hea klaver on
eluaegne investeering!
Suur valik tanduva hinnaalandusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika instrumendid.

REMENY

HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West
Toronto, tel. 363-1966

PONTIAC — BUICK
GMC UUED AUTOD
Suur valik pruugitud autosid
BILL KUNNAS
PLAZA PONTIAC
BUICK Ltd.
3400 DUFFERIN ST. & HWY 401
(Yorkdale'i ärikeskuse vastas, Torontos)
TELEFON 781-5271

Teen igasuguseid
MAALRITÖID
seest ja väljast, tapeedid ja „Vinyl".
Üle 20 a. kogemused.
Tel. 769-8038

TULUMAKSULEHTEDE TÄITMINE
MARK TUOMOLA, B.A.
Tel. kontoris 481-2416
kodus 488-1801
191 Eglinton Ave. E. Toronto
Toronto Soome Ühispanga II korral. — Avatud igal päeval 10—10, laup. 10—3.

MÜÜA KRUNT
Horseshoe Valley's.
Ilus ja vaikne puudega ümbritsetud koht mäe lõunapoolsel küljel.
Helistada tel. 485-0141

VINEERID
Üle 70 erineva sordi kohapealseid, haruldasi ja eksootilisi vineere.
PLYWOOD & HARDBOARD
saetakse teie soovikohaselt
ÜLMIA puutööriistad, tööpingid & Contact cement, tiikpuu-õli, „water stains", äärekaunistused, inlay, marketrii tarbed.
THE PLYWOOD SHOP
142 Davenport Rd. (tagahoovis)
921-9595

◐ New Yorgis viibis nädalavahetusel Lawrences, Kansase ülikoolis kultuurilise vahetuse alusel käesoleval õppeaastal õppiv Hendrik Neuhaus Stokholmist. Ta kasutas New Yorgi külastamiseks õppevaheaega ülikoolis. Siit siirdus ta Mehhikosse, kust jatkus teekond Lawrence.

Film vene merejõudude hädaohust televisioonis

Inglise, Kanada ja Ameerika merejõudude juhid tunnevad muret Vene merejõudude suurest kasvust, mis moodustab järjest suureneva hädaohu läänemaailmale. Inglise BBC on selle kohta valmistanud filmi, mida nüüd näidatakse Kanadas ja Ameerikas. Torontos esitatakse film City TV-s, kanal 79, reedel, 8. aprillil, kell 6—7 õhtul. Filmi vaatamist soovitab York Ranger'ite ritgemendi endine ülem kol.-ltn. M. Stevenson, kes on saatnud ringkirja Kanada Leegioni osakondadele ja etnilistele organisatsioonidele, kutsudes üles seda BBC filmi jälgima.

Avo Kittask kahes ooperis

Kolmapäeval, 23. märtsil oli CBC televisioonisaates vestlus Kanada Ooperikompanii uue peadirektori Lotfi Mansouriga, kus teda küsitleti seoses tema iseseisva esimese lavastusega, milleks oli Rossini ooper „Sevilla habemeajaja". Vestluse näitlikustamiseks oli antud lühike lõige ooperist, kus tegelased kostüümides esitasid lühistseeni. Üheks esinejaks oli bariton Avo Kittask dr. Bartolo osas.

Avo Kittaskil on märtsi ja aprillikuu olnud väga tegevusrohked. Laupäeval, 26. märtsil alustas Kanada Ooperikompanii oma uut kuuajalist ringreisi Ontarios. Kavas on seekord kaks ooperit, esimene juba varem kavas olnud Verdi „La Traviata" ja teine, esimest korda kavas olev Rossini „Sevilla habemeajaja". Esimene etendus toimus Hamiltonis ja see leidis väga hea vastuvõtu ja kõrge hinnangu.

Selles laulis A. Kittask Germonti osa, kelle laul ja osakujundus oli suurepärane.

Teistkordselt tuli ooper esitamisele veel 30. märtsil Hamilton Place'is. 1. aprillil on Waterloos „Sevilla habemeajaja" kus A. Kittask laulab dr. Bartolo osa.

Kuna ringreis käib läbi Ontario suuremate keskuste, siis et võimaldada eestlastele neid ooperietendusi vaatama minna kus A. Kittask esineb, anname alljärgnevalt ajatabeli: 5. apr. on ettenähtud Sarnias „La Traviata"; 7. apr. Bellevilles „Sevilla habemeajaja"; 13. apr. Cornwallis „Sevilla habemeajaja"; 15. apr. Kingstonis „La Traviata"; 19. apr. Kirkland Lake'is „La Traviata" ja viimasena 23. apr. Chatamis „La Traviata". Vahepealsetel päevadel toimuvad etendused teises koosseisus. Kokku on 20 etendust, mis mõnel puhul toimuvad kohalike keskkoolide ja kolledzhite aulades.

AVO KITTASK

„Sevilla habemeajaja" on just õpitud selle ringreisi jaoks ja tuleb Torontos lavale alles 1978. aasta kevadisel hooajal

kus Royal Alexandra teatris on kavatsus korraldada lühemat ooperietenduste hooaega.

Harjutused ja esinemised on nõudnud palju aega. Kuid juba eelolevaks sügiseks on ettenähtud pikem osa Donizetti ooperis „Rügemendi tütar" kus ta mängib Sulpilize osa. Aga juba eeloleval pühapäeval, 3. aprillil on ta solistiks Toronto Eesti Segakoori juubelikontserdil, kus kõigil eestlastel on hea võimalus ta laulukunstile kaasaelada ja seda imetleda.

Wisconsinis asutamisel Euroopa küla

Vähesed eestlased ootavad teistelt eestlastelt toetust

MILWAUKEE (VE) — Milwaukee maakonna muuseum on koostamas püsivat näitust n.n. „Euroopa küla" teemal, milles oleksid kõik Wisconsini osarilki sisserännanud rahvusgrupid esindatud. Näituse põrandapind on jagatud suhteliselt rahvusgruppide suurusele Wisconsinis. Rahvusgruppide paigutuse põhialuseks on võetud rahvuste asend Euroopas. Iga rahvusgrupp tuleks esitamisele hoonetes, millised väljendaksid vastava rahvusgrupi ehituskunsti, kui ka nende omapära.

Baltimaadelt pärinevad on Wisconsinis suhteliselt vähemuses, seega eestlased, lätlased ja leedulased on ette nähtud ühisesse hoonesse balti grupina. Igale kolmest on aga iseseisev põrandapind koos eraldi juurdepääsuga.

Kavandi järgi on eestlaste parempoolsed naabrid norralased, vasakule poolele on paigutatud leedulased ja „üle tänava" on austerlaste ja sakslaste hoone. Asend on tähelpanu äratamise suhtes võrdlemisi hea.

Hoone välimuse kujunduses soovitakse väljendada iga kolme rahvusgrupi omapära tingimusel, et kogu väljendus moodustaks ühise terviku. Näitus kavandatakse ja ehitatakse muuseumi kunstnike ja tehnilise personaali poolt, vastavalt iga rahvusgrupi poolt antavatel juhistel ja rahva omapära näidetel.

Igal rahvusgrupil on vabadus valida väljapandvate esemete iseloomu, suurus, kui ka põhiline näituse teema. Muuseumi juhtkonna sooviks on, et esitatud ajajärk piirduks aastate 1840—1940 vahel, seega umbes sada aastat. Näitus võib peegeldada ajajärku vastava rahvusgrupi originaalsest kodumaast, nagu oli nende sünnimaa kui nad sealt lahkusid. Enamik eestlasi asus Wisconsini 20-da sajandi alul, suurem enamus aga pärast Teist maailmasõda, seega ei ole raskuseks; millist ajajärku võiks eestlaste, kui ka meie lähedaste naabrite näitus esitada. Olulise tähtsusega on, et muuseumi külastab aastas ca. pool miljonit inimest (1976 — 481.319). Paljud neist on alg- ja keskkooli õpilaste grupid.

Igal rahvusgrupil on õigus vahetada näitusele väljapandavaid esemeid.

Suurem osa ehitamiskulusid loodetakse katta annetustest kohapealsetelt tööstusgruppidelt, millistes paljud erirahvusgrupid, üks varem, teine hiljem on leidnud tööd ja töötavad veel tänapäevalgi.

Igal rahvusgrupil tuleb aga ka isiklikult koguda ja tasuda teatav summa, kaasaarvatud väljapanekud. Eestlastel Wisconsinis tuleks koguda tuhat dollarit kahe aasta jooksul. Annetused on tulumaksuvabad.

Juhul kui Wisconsini eestlased ei avalda soovi näitusest osavõtuks, korraldab muuseum eestlaste väljapaneku muuseumi seisukohast nähtuna vastavate uurimuste põhjal Nõukogude Eestist. Loodab aga, et eestlaskond on nõus annetama esemeid.

Silmapilgul olevat muuseumil kasutada kellegi eestlase poolt annetatud kasetohust viisud.

Näituse teema on ainulaadne Kesk-Läänes, kui mitte kogu Ühendriikides.

Milwaukee Eesti Rahvusgrupp, eesotsas Johannes Malmi, pr. K. Mäeste, R. Jürissoni, Ed. Pülme ja E. Jeedasega 11. märtsil, ettepanekut kaaludes, leidis, et peaksime ühiselt sellest üritusest osa võtma. Eriti, kuna Ühendriikide maateaduse õpikud Eesti kohta väga vähe kirjeldusi annavad ja paljud maakaardid isegi Eesti piirjooni ei märgi, oleks see ainulaadne võimalus meie kodumaa püsivaks tutvustamiseks Ühendriikide noorusele kui ka vanemale generatsioonile.

Meie naabrid lätlased ja leedulased on juba oma rahalise osa kokku kogunud.

Väljapanekud esialgsete eelarvestuste järgi maksaks $800.—. Mitmed Milwaukees ja ümbruses elavad eestlased on avaldanud arvamust, et eestlased suudavad selle raha kokku panna ühe aasta jooksul. Et üritust majanduslikult läbi viia oleks vajalik ühekordne annetus töötajatelt perekondadelt $50.— ja mittetöötajatelt $20.—, ehk siis vastavalt igalt südametunnistuse järgi. Toimkond pöördus ka teiste keskuste eestlaste poole annetuste tegemiseks. Ühtlasi paludes avaldada omi soove näituse teema ja väljapandavate esemete kohta, mis otsustatakse soovide-ideede originaalsuse ja meie enamuse soovi järgi. Kohalikud eestlased loodavad, et see ettevõte kujuneb Wisconsini eestlaste ühiseks ettevõtteks.

Annetused ja soovi-ideed palutakse saata hiljemalt 1. maiks 1977 Johannes Malm'ile, aadress 801 S. 97th St. West Allis, Wis. 53214. — Tel. (414) 453-8646.

Soomlased korraldavad seminari välissoomlastele

Eeloleval suvel, 4.—23. juulini toimub Jyväskyläs Soome Seltsi korraldusel soomeaineline seminar välissoomlastele. Seminar toimub koostöös Jyväskylä ülikooliga sealses Kristlikus Kolledzhis. Kolmenädalalise õppeaja jooksul toimub õppetöö kolmel tasemel, kus loenguid peavad mitme ala spetsialistid. Seal vaadeldakse soome kultuuri ja elu, tehakse õppereise ja ekskursioone. Seminar on kavandatud peaasjalikult keskkooli õpilastele, aga kui ruumi leidub, siis võetakse ka teisi vastu. Vanuse alammääraks on 16 aastat. Kolmenädalalisest kursusest osavõtumaks on $250, mille sisse kuuluvad kõik kulud ja toitlustus.

Wrangell surnud

Bremenis suri parun Wilhelm von Wrangell, Eesti Riiginõukogu liige ja Saksa Kultuuromavalitsuse kauaaegne esimees. Ta oli sündinud Võrus 1894. Tema tegevus nii kodumaal kui võõrsil kultuuritegelase ja publitsistina oli hingestatud kiindumusest oma päritolumaasse Eestisse, kus ta esivanemate kohta teadaolevad andmed ulatuvad tagasi 13. sajandisse. Pärast Eestist lahkumist on ta teostanud ja avaldanud põhjalikke uurimustöid saksabaltlaste ajaloost ühenduses Eestiga.

Soodsamaid laenu . . .

(Algus lhk. 1)

1977. aasta eelarve kandis ette E. Kuutma. Eelarves on tulud kalkuleeritud 1.278.600 dollarile ja kulud 1.267.000 dollarile, loodetav ülejääk 10.800 dollarit. Eelarve kinnitati.

Järgnevalt peakoosolek andis juhatusele volituse teha vajaduse korral laenu.

Panga juhatuse liige V. Noolandi esitas seejärele juhatuse ettepaneku laenude piiride suurendamiseks, mainides, et inflatsiooni tõttu tuleb siin paratamatult teha muudatusi.

Juhatuse ettepaneku kohaselt tuleks laenaja isikliku allkirja vastu antud laenu piiri suurendada seniselt 1000-delt dollarilt 3000-le dollarile

ning üksikisikule antava laenu ülemmäär viia seniselt 5000-lt dollarilt 10.000 dollarile. Mõlemad ettepanekud kinnitati. Otsus läheb enne kehtima hakkamist valitsusele kinnitamisele.

Valimistel kinnitati surma läbi lahkunud A. Ekbaumi asemel juhatusse senine revisjonikomisjoni esimees K. Randlaid ja kolmeks aastaks valiti tagasi senised juhatuse liikmed E. Kuutma ja V. Noolandi. Krediidikomiteesse valiti tagasi H. Urm ja K. Meipoom. Revisjonikomisjoni uueks liikmeks kinnitati K. Randlaidi asemel revisjonikomisjoni kutsutud E. Runge ning revisjonikomisjoni liige Ed. Riisna valiti tagasi. Tagasi valiti ka välisrevident G. Mitt.

Koosolekul ülestõstetud küsimuste osas küsiti, kas Eesti Ühispank annab ka maa peale laenu, millele J. Kümmapuu vastas,

et laenu saamine on võimalik 50 protsendi ulatuses maa väärtusest.

Esimees V. Ernesaks, kes oli ühtlasi koosoleku juhatajaks, tänas kõiki kokkutulnuid ja lõpetas koosoleku optimistliku lootusega, et Toronto Eesti Ühispank jatkab ka järgmisel aastal oma edukat tegevust.

SAABUNUD uus saadetis rootsi plastik vaipu jardiviisi
IITTALA klaas ◐ Hõbedast ehteasjad ◐ Pewter
Soome ARABIA nõud ◐ Lambid j.m.
Sobivad leeri- ja pulmakingid
THE SCANDINAVIAN SHOPPE
41 Charles St. W, Toronto.
Tel. 964-3416
1 tänav lõunapool Bloori, Bay ja Yonge vahel
Omanikud eestlased

SOOME AUTOKOOL
Meadowvale Driving School
Sõiduõpetus soome ja inglise keeles. ☆ Individuaalne õpetamine. ☆ Kogemustega kutseline õpetaja. ☆ Tunnid päeval ja õhtul. ☆ Tasuta koju järeletulek.
ERILINE TÄHELEPANU NÄRVILISELE SÕIDUÕPPIJALE.
Helistage täna!
Telefon kodus 826-5327, kontoris 675-1692

aatco travel service (north) limited
2450 Victoria Park Ave. (MCA BLDG.)
Willowdale, Ontario M2J 4A1 ◐ Tel. (416) 497-3622
Meie sihiks on anda Teile usalduslik ja meeldiv teenindus ja olla abiks kõikides reisidega seoses olevates vajadustes ja probleemides.
Helistage: ANJA KIVINEN — 497-3622

Teen väiksemaid parandustöid
sohvadele ja tugitoolidele
tellijate kodudes. ◐ Tel. 534-9753
O. KUUSK

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
võtab tellimisi vastu alumiinium uste, akende ja välisseina katete tööde peale (aluminium siding). Neljas värvis alumiiniumist veerennid ilma jätkudeta (ühes tükis). Tasuta hindamine. Töö kiire ja korralik.
H. OSSO, tel. 884-4558 ja 832-2238, Richmond Hill, Ont.
Met. lic. nr. B 888

Daamide suvekingad Itaaliast.
Ka laialiistulisi.
FINN FASHION SHOES
773 Mt. Pleasant Rd. Toronto M4S 2N4 ◐ Telefon 487-4085

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Rõõmsaid pühi!
FINN TASTE BAKERY
7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)
(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)
TELEFON 225-0824
Meilt saate maitsvaid saiu ja küpsiseid pidudeks ja igapäevaseks.
Ari avatud pühade nädalal: teisip., kolmap. 9—6, neljap. 9—8, REEDEL SULETUD, laup 9—4.

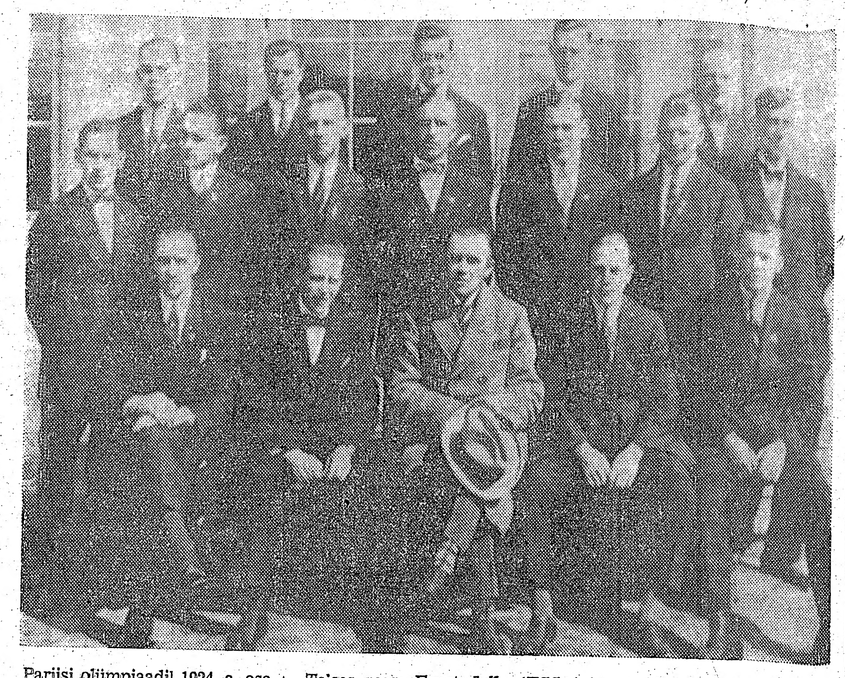

Pariisi olümpiaadil 1924. a. osales ka Eesti esindusmeeskond jalgpallis ning kaotas Põhja-Ameerika Ühendriikide meeskonnale 1:0 ja sedagi trahvilöögist.

Juuresolev foto on tehtud Pariisis ja kuulub meeskonna esindaja major W. Fiskari lese arhiivi. Iseseisvusaegsete ajakirjanike Jüri Remmelga ja Jüri Pärnpuu (mõlemad Rootsis) kaasabil õnnestus kindlaks määrata kõikide pildilolejate nimed ja enamiku saatus:

Esireas vasakult: Elmar Kaljot (ESS Kalev), ungarlasest treener Fredrik Konya, meeskonna esindaja William Fiskar, A. Jürgenson (TJK) Harald Kaarmann (ESS Kalev).

Teises reas: Ernst Joll (ESS Kalev), August Lass (ESS Kalev), Evald Tipner (VS Sport), Otto Silber (TJK), Arnold Pihlak (ESS Kalev), Heinrich Paal (VS Sport), Bernhard Rein (VS Sport).

Tagareas: Eduard Ellman (ESS Kalev), Hugo Väli (ESS Kalev), Valdemar Rõks (ESS Kalev), Ralf Liivar (ESS Kalev) ja Oskar Üpraus (VS Sport).

Nüüd mõningaid andmeid Eesti tollase esindusmeeskonna saatusest:

Meeskonna esindaja, kindralstaabi major William Fiskar, viimati Pikalaenu Panga prokurist-sekretär, jalgpalluri hüüdnimega „Pannal", asus 1941. a. järeliimberasujana Saksamaale. Kahtlustatuna spionaazhis inglaste kasuks, heideti Sachsenhauseni KZ-laagrisse, kus ta suri 1942. a. veebruaris kopsupõletikku.

Elmar Kaljot suri mõne aasta eest New Yorgis. Ernest Joll, „Uudislehe" tuntud följetonist „Jaan Kägu" („Ära aja Käojaani juttu!") suri omariikluse ajal Tallinnas tüüfusse. August Lass viimati juhtiv pangaametnik, küüditati Venemaale, kust pöördus hiljem Tallinna tagasi ja suri mõne aasta eest.

Evald Tipner suri viimase Saksa okupatsiooni ajal 1943. Otto Silber, kes oli Sidepataljoni majandusülemaks, jäi ümberlangenud autokoorma alla ja sai surma. Arnold Pihlak elab Inglismaal Branfordis pensionärina. Heinrich Paal arreteeriti 1940. a. punaste poolt kohe pärast venelaste võimuhaarangut ja on sealt peale teadmatuses. Bernhard Rein elab Rootsis Eskilstunas pensionärina. Eduard Ellmann töötas omariikluse ajal Tallinnas politilises politseis autojuhina. Arreteeriti ja on sestsaadik kadunud. Hugo Väli oli raudteelane, tema saatus on teadmata. Valdemar Rõks oli Eesti Panga ametnik, küüditati koos abikaasaga. R. Liivari kohta puuduvad andmed, kuna O. Üpraus olevat mõne aasta eest Eestis surnud.

(VÕITLEJA)

Anastasia väsinud oma isiku selgitamisest

Anna Anderson Manahan ütleb, et ta on küllastunud tõendamast, et ta on Vene tsaari Nikolai II tütar suurvürstinna Anastasia ja lõpetab omalt poolt 50 aastat käinud võitluse oma isiku selgitamiseks. Läänesaksa juhtiv kohtuarstiteaduse asjatundja Moriz Furtmayer teatas märtsi alul, et Anna Andersonil ja Anastasial on nende parema kõrva anatoomia võrdlemisel märgatud 19 identset kohta ehk viis rohkem kui normaalselt vajatakse tõestamiseks.

„Muidugi. Kuidas teisiti see võinukski olla?" oli Anna Manahan selle uurimuse tulemustest teada saades öelnud. Samas ta siiski ütles, et talle ei tähenda Furtmayeri leid midagi. „Olen küllastunud kõigest sellest," ütles ta Ühendriikides Charlottevilles antud jutuajamisel.

Usutakse, et Anastasia mõrvati kommunistide poolt koos teiste tsaariperekonna liikmetega, 1918. aasta revolutsiooni ajal, millises arvamises on aga viimastel aastatel tugevasti kahtlema hakatud ja oodatakse, et kuninglikud inglise arhiivid kord avatakse, kus olevat kogu küsimust valgustavad andmed. Kuigi Anastasia ei eita perekonna tapmist, väidab ta, et temal siiski õnnestus kuidagi põgeneda oma hukkajate käest. Ta on kümneid aastaid katsunud saada läänesaksa kohtult tunnistust, et ta on Anastasia. Ta võitlus lõppes ilmselt 1970. aastal kui Saksa Liiduvabariigi kõrgeim kohus lükkas ta nõudmise tagasi.

Berliini müür — Vene lepingute tühisuse tõend

„Bidgenton Evening News" toob lugejakirja „That Shameful Wall pealkirjaga J. Kangurilt, andes sellele ruumi kahel veerul „Voice of the People" osakonnas. Ja Kangur meenutab selles asepresident W. Mondale käiku Lääne-Berliini ja sealse häbimüüri juurde. J. Kangur meenutab Berliini häbimüüri juures asepresidendi poolt üteldut, et maailmas on ehitatud palju müüre kaitseks vaenlaste vastu. See on aga ehitatud rahva müüri taga hoidmiseks. Berliini lugu ei lõpe siin. See meenutab meile ka N. Vene lepingute väärtusetust. J. Kangur juhib tähelepanu Helsingi konverentsi deklaratsioonile, mille väärtusetust kinnitab ka Berliini müür, mis pärast lepingu allakirjutamist seisis endiselt kohal.

KEVADPÜHADE LAUALE OSTKE MEIE SAADUSI

VIKING FOODS & IMPORTS

133 LAIRD DRIVE, TORONTO M4G 3V5 TELEFON 425-0450

- Suitsukalkunid, -singid ja -lõhed
- Soome kilud ja silgud
- Eesti hapukapsad
- Skandinaavia delikatessid ja konservid
- Euroopa juustud
- Eesti ja soome pagarisaadused
- Väga maitsvad islandi rasvaheeringad
- Suur valik mitmesuguseid kalafileesid purkides

SUITSUTAME ostjate poolt toodud lihasaadusi

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

„VABA EESTLASE" TALITUSES

RAAMATUID

müügil	Hind	Saatekulu
	$	¢
Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kuldne tammetõru — Näidendid ja ettekanded noortele	3.—	35
L. Wahtras — Liivaklass	2.50	15
Ravimtaimed, 250 retsepti	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skautlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Eduard Krants — Lumeliitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Karin Saarsen — Lohengrini lahkumine	4.50	15
„Tiinu" üksiknumbreid	1.25	
K. Inno — Tartu University in Estonia	8.50	40
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	3.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	65
Leho Lumiste — Alamuse Andres — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi akmal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
K. Eerme — Suraud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
T. Tamm — Need teod süüdistavad II	5.—	40
A. Käbin — Vaim ja muld	10.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20

RAAMATUID LASTELE:

Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkoolilealistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkoolilealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

Ed. Riisna

Kassisaba kivisõdadest ülemaalise noorsooliikumiseni

1.

Need, kes ei ole pärit Tallinnast või Tallinnas ei ole elanud imestavad kindlasti selle pealkirja puhul, et mis on kassi sabal tegemist kivisõdadega või koguni noorsoo liikumisega. Ent tegemist ei ole sel puhul mitte kassi sabaga kui sellisega, vaid ühe linnaosaga Tallinnas, mille nimi rahvakeeles oli Kassisaba. Tallinnal olid üldse rahvakeeles huvitavad linnaosade nimetused, nagu Pelgulinn, Sibulaküla, Lilleküla, Sikupill, Kalarand, Poriküla, Juhkental ja muidugi — Kassisaba. Kui minu isa Harjumaal oma maapidamise 1901. aastal likvideeris ja Tallinna asus, siis ehitas ta omale maja just Kassisabasse. See oli äärelinnas, linnasüdamest lõunapool, kuhu selleaegne Allemanni tänav (ristiti hiljem Eesti ajal Koidu tänavaks) siirdus Paldiski maanteelt üle Suure Ameerika ja Väike Ameerika tänavate heinamaade vahele kui kassi saba. Ühele poole tänavat siginesid juba kaugemal tagapool elumajad, kuna teinepool laius veel heinamaa kuni raudteeliinini, mis kulges Narva ja teistesse linnadesse kuni Peterburini välja. Seal heinamaa kohal kevadel sillerdasid päikesepaistelise ilmaga kõrges sinises õhus lõokesed, mis on meeldejääv muusika lapsepõlvest ja kõlab seni kõrvus. Kui kaua aastaid ei ole ma enam lõokese lõõritamist kuulnud! See laululind kuulus kodumaale.

Kuid kõik ei olnud lõokese sillerdamine, oli ka „tõsisemaid" ja „tähtsamaid" sündmusi. Need olid kivisõjad Allemanni tänava ja raudteevahelisel heinamaal

Kassisabast edasi kandis linnaosa Poriküla nime, haarates Väike-Ameerika tänava ümbruse. Suur-Ameerika kuulus veel Kassisaba piirkonda. Minu isa maja kuulus Kassisaba ja Poriküla piirimaale, mispärast ma ei teadnud, kumma leeri poisiks ma ennast pidin õieti pidama, kui kivisõdadeks läks. Kuid sellel ei olnudki tähtsust, sest ma olin niikuinii ainult vaatleja.

Noored nii Kassisabas kui ka Porikülas otsisid omale tegevust, millest kujunes omavaheline võitlus ja kivisõda. Käis ju veel Vene—Jaapani sõda. Pisikese poisiklutina kuulsin alati juttu sellest sõjast. Jäi mulje, et sõda on paratamatu elureegel ja et maailmas on alati kusagil sõda. Mispärast, selle üle ei osanud see väike poisiklutt — ja küllap veidi vanemadki poisid pead murda.

Nende ridade kirjutajast ei saanud sel ajal ega ka hiljem siiski mitte sõdalast, sest ta oli alles liiga väikene, vast 5—6 aastane. „Sõjamehed" olid aga üle 10 aasta vanad, kuigi ka nooremaid assisteeris — nende ülesandeks oli kivide tassimine. Kuskil läheduses olid lõhutud kivide hunnikud tänava sillutamiseks, just kui loodud sõjamoonaks. Kui siis Kassisaba poisid suur hurraaga tormasid kividesajus Porikülа poiste vastu (või vastupidi), siis väike poisiklutt — nende ridade kirjutaja — vaatas tänavalt plangu kaitsvas varjus huviga võitluskäiku pealt. Mõnikord taganesid Porikülа poisid, mõnikord kassisaba omad, olenevalt sellest, kui palju ühel või teisel pool „väge" väljas oli. Vahel langes mõni poiss kivist tabatuna maha ja siis olid „sanitarid" kohe hakkamas, kes ta ära kandsid.

Igapäevane jagelemine tüütas viimaks poisid ära. Otsustati siis pidada maha ühel pühapäeval — kõikide jõudude mobiliseerides — üks pealahing. Loodi sõjalisi liitusid. Kassisaba poisid käisid abilisi kutsumas Kalarannast (kus oli ka sõjakaid poisse — pidime neilt korra nahapeale saama, kui seal paari sõbraga hulkumas käisime — et mis võõra kandi poisid siin hulguvad!). Ka Sikupillist lubati abi. Porikülа poisid käisid abiväge hankimas Juhkentalist, milline linnaosa asus Ülemiste järve poolses kandis.

Määratud pühapäeva hommikul avanes minule plangu taga valvepostil seistes põnev pilt. Kahelt poolt — nii põhjast kui lõunast vooris kokku sadasid poisse, nüüd juba vanemaid, kes asusid ähvardavalt kahte leeri, taskud pungil „sõjamoonast", s.t. kividest. Vahepeal oli tühi ei-kellegi maa. Oodati vaid signaali lahingu alguseks. Siis käis aga ehmatuse värin läbi mõlema leeri. Keegi karjus: „Strazhnikud tulevad!" Õigus: Wittenhoffi (hiljem Endla) tänavat mööda galopeerisid alla ratsapolitseinikud, nuudid käes. Jalamaid sulasid kaks vaenulist leeri üheks massiks ja algas suur põgenemine Väike-Ameerika tänava suunas. Nii kui murdlaine läks minu lähedalt üle tänava-äärse plangu, murdes selle maha, ja siis üle teise plangu majade vahelt teinepool tänava ääres, mis ka murdus. Edasi üle „ogorodi" aia, kus venelased juurvilja kasvatasid. Mis juurviljast järgi jäi, võib juba ette kujutada — puha üks kapsa ja porgandi pudru! Venelane kõndis ahastades ringi — kellelt sa kahjutasu nõuad!

Nii lõppes see suurlahing ja strazhnikud ratsutasid heinamaal ringi ainsate võitjatena.

Minu mälestuses jäi see viimaseks lahinguks. Hiljem enam sõjad ei kordunud.

Kuid siis hakkas tekkima juba muid huvitavaid asju. Kuuldused käisid ringi, et Tiigiveski platsil, seal kuskil Juhkentali pool, poisid taovad täispuhutud nahkpalli. Olevat väga huvitav. Samuti kaks leeri vastamisi, kuid kivide loopimise asemel taotakse palli.

Nii tuli Tallinna jalgpall.

REVOLUTSIOON, KOOLIAASTAD JA TÕELINE SÕDA

Siis algasid mul kooliaastad. Oli aasta 1906. Punased päevad olid juba möödumas. Mõisasid oli põletatud. Lauldi: mõisad põlevad, saksad surevad, talupojad tantsivad prillid ees ... Nähtavasti peeti siis rahva hulgas prille väärikuse ja tähtsuse tunnuseks. Kes seda siis taipas, et mäss oli rumal ja mõttetu hävitustöö.

Tallinna turuväljaku meeleavalduslikul koosolekul, kus sõjaväe äraandlikul tulistamisel paljud surma said (koosolekuks oli luba), maeti surmasaanud kui revolutsiooni ohvrid massilise meeleavalduse saatel pea terve Tallinna elanikkonna osavõtul.

Elu hakkas kulgema jälle tavalitesse rööbastesse, kui oli saadud lubadusi reformideks.

Minu kool — 1. ja 2. linnaalgkool — asus otse Nikolai (hiljem Gustav-Adolfi) gümnaasiumi taga mingis vanas kloostri hoones.

Ent sõjavaim poistes ei olnud veel mitte täiesti kadunud. Mõned vanemad poisid rääkisid suure lõbuga, et nemad käivad „nikolaiskitega". Shnelli tiigi ääres pärast koolitunde kaklemas, s.t. võitlemas. Asi läks nii tõsiseks, et sõnum sellest ulatas lehtedesse ja politsei tegi sellele sõjale kiire lõpu. Nüüd olin juba niipalju taibukam, et suhtusin sellistesse sõdadesse eitavalt.

Ma ei tea, kui palju neist sõjalistest kogemustest kasu oli, aga Vabadussõjas näitasid koolipoisid, et nad ka seal sõdida osaksid. Ent see ei kuulu enam selle jutu raamidesse.

Aastad läksid edasi ja oli alanud Esimene maailmasõda. Selle lõpupoole tuli minul munder selga ajada (see on piltlikult öeldud, sest mundrid ei jätkunud) ja Petrogradi (Peterburi) asuda. Westholmi erakeskkool, kus siis käisin, ei andnud ajapikendust, nagu seda andsid kroonukoolid (kroonukooli õigused sai Westholm paar päeva hiljem, kui ma juba olin mobiliseeritud).

Kui ma sõja lõpupoole ja pärast revolutsiooni, mida Petrogradis tuli kaasa elada, jälle Tallinnas tagasi olin ja võimalus avanes õppimist jätkata Tallinna õhtukeskkoolis, ei annud see võimalus siiski õppimiseks kuigi palju mahti, sest nüüd algas Vabadussõda. Õhtukeskkooli poisid astusid Tallinna kooliõpilaste pataljoni, mille ülesandeks oli Tallinna kaitsmine, kuid paljud siirdusid ka rindele, nagu minu endised kaasõpilased Westholmi gümnaasiumi 1. lennust. Pataljoni teenistus ei katkestanud siiski õppimise jatkamist Tallinnas asuvatele poistele, kes käisid õhtukoolis. Päeval olime kasarmus, aga õhtul nühkisime koolipinki.

Istusin kõrvuti Tallinna lähedalt Sakust pärineva perepojaga, kelle nimi oli Gustav Härm. Sel ajal juba tegutses Tallinnas noorteühing „Tungal" ja Härm oli seal agar juhtiv tegelane. („Tunglast" pärinesid ka mitmed hiljem tuntud tegelased, nagu Hugo Pärtelpoeg, pangadirektor Pakosta, lauljanna Ida Aav-Loo, koorijuht Tuudor Vettik jt.). Oli tekkinud sõja ajal ka teisigi noorte väiksemaid koondisi.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. EM. 3-4451
Õhtuti HI. 7-2017 või 929-3425

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110
kodus 699-2395

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6368, 429-4944

S. BROGOWSKI, O.D.
OPTIK
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES

HOGAN
PONTIAC BUICK Co. Ltd.
348 Danforth Ave., Toronto
PONTIAC FIREBIRD
LE MANS ASTRE
BUICK VENTURA II
G.M.C. veoautod
Pruugitud autod
Esindaja:
Paul Juttus
Telefon: äris 461-3561
kodus 423-5716

Toimetusele saadetud kirjandus

TRIINU nr. 96 — 1977. Tänavuses esimeses eesti kodude ajakirjas kirjutavad R. Koolmeister „Hamburgi liturgilised ööd", N. Lehes-Poska „Iseseisvuspäevaks", P. Kulasalu „Mõtteid ja märkmeid emadepäeva puhul", T.-M. Grönberg-Vanderer „Ema kirjuta üks jutt New Yorgi eesti koolist", H. Avarlaid „Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Tütarlaste Gümnaasium", L. Juske „EKNS Tütarlaste Gümnasiumi kroonika jutustab . . .", T. Kirss „Eesti noor ja noorte aasta 1977—1978", M. Lannus „Mag. Mall Jürma", M. Lepik „Maret Truuvert", M. Laansoo „Minu onu Jaan Jaago — eesti rahvusspordi viljeleja", I. Mang-Ivand „Keelest ja luulest", E. Runge „Külastus leedu kunstnikkude-etnograafide juurde", J. Kurman „Tähtsaid sündmusi Eesti Naisliidu elus 1976", S. Ekbaum „Kohtumine metskassiga", E. Runge „Jämeja mehe ülikond", S. Vasur „Mida käsi võib teha", Jeannette „Mood", E. Rabadik „Yogurt", M. Laansoo „Nora Külm — in memoriam", George „Merike — testament". Lisaks luulet, lühemaid kirjutisi ja tööjuhiseid. Nagu toimetaja saatesõnast selgub algas selle numbriga „Triinu" 25. juubeliaasta, kuigi senisele toimetajale Kanadas, Nora Külmale sai sellest *mälestusnumber*.

Mälestuskilde kodumaalt

„Sõnasillalt kodumaale"

Istusime suurel arvul 5. märtsil Toronto Eesti Majas „Sõnasillal Kodumaale", mille korraldas Eestlaste Kesknõukogu Kanadas. Kavas olid ettekanded kaheksalt parimalt eesti pojalt Torontost. Nad rääkisid südame-soojusega oma rahvale kodumaale. Osa neist (Oskar Puhm, Ilmar Heinsoo, Udo Petersoo, Sven Ehvert) julgustas kindlalt vastu seisma pidevale survele — ülekohus ei püsi igavesti, viidates peidetud jõuallikatele ning selgitades ühtlasi väliseestlaste võitlust vaba Eesti taastamiseks. Teised aga (Karl Arro, Hans Lupp, Roman Toi, Jaan Roos) jutustasid väliseestlaste saavutustest — peamiselt küll Kanadas — kultuuri, kooli, muusika ja spordi alal.

Jutustasid lühidalt, selgelt, asjalikult. Aktust elustasid ja ilustasid neli koorilaulu Toronto Eesti Meeskoorilt (Harri Toi juhatusel) ja kaks klaveripala Nora-Mall Kersonilt. Tundsin rõõmu, kuid mu rõõm oleks arvatavasti olnud mitmekordne, kuulates seda kodumaal. (Läheb ju kogu kava Ameerika Hääle kaudu kodumaale.).

Maagiline mõju oli aga minule kolmel kavalehel leiduval muusikapalade komponisti nimel: Juhan Simm (12. VIII 1885 Vana Suislepa v. — 20. XII 1959 Tartu). Juhan Aavik (29. I. 1884 Vana Pulleritsa v. praegu Stokholmis) ja Mart Saar (28. IX 1882 Vastsemõisa v. — 28. X 1963 Tallinn).

Nad manasid mulle elavaid mälupilte ajuekraanile. Koos laulu ja muusikaga paiskasid nad vastupanematu jõuga minu üle tuhandete kilomeetrite ruumis kodumaale — Tartusse.

Mis aga veel nõiduslikum: sama müstiline jõud paiskas minu, 87-aastase vanamehe, ka ajas ca 70 aasta võrra tagasi selle sajandi esimesse dekaadi

— Tartu Renessansi ajastusse, millal mu sünni- ja kodulinn oli kogu Eesti uuesti-sünni südameks ja ajuks.

Võimsa NOOR-EESTI liikumise tõttu kaldusime pikki aegu Tartu Renessansis üheküljelt nägema kirjanduslikku liikumist. Hiljemini selgus meile enam ja enam Renessansi üldkultuuriline karakter, milles ka muusikal oluline osa. Samal ajastul oli otsustav osatähtsus meie rahvusliku muusika kujunemisel.

Samal ajastul oli aga vaieldamatult otsustav tähtsus minu, nooruki, kujunemises: elasin ju arenguperioodil, mille kohta minust vaid kuus aastat varem (a. 1883) sündinud Noor-Eesti vaimne juht Gustav Suits luuletab: „On kallis iga hingetõmbus, / pea elulaine randa vaob: / Ja ainult korra leegib süda, / kirg ääsil aatemõõka taob." Luuletab kogus „Elu tuli" mis ilmus a. 1905.

Nii see on: peale isa ja ema võlgnen tänu paljude teiste hulgas ka Juhan Simmile, Juhan Aavikule ja Mart Saarele, et olen elanud nii rikast elu, et olen suutnud nii palju aastaid edukalt ületada eluteele etteveerenud raskusi.

Ka muusikal on inimese siseilma jõuallikate hulgas oluline koht.

Astusin a. 1906 16-aastasena Tartu E. Evangeeliumi Noortemeeste Seltsi, kus tegutsesin ligi dekaadi täie hingega. Selts asus tollal Jaama tänaval XII Algkooli — „Karjalaste-kooli" — ruumides. Kasutasime siis sageli naabruses asuva spordiselts „Taara" avarat saali.

Asusin ms. kohe laulma seltsi laulukooris. Esitasime „Taara" saalis siis küllaltki nõudliku ülesandega laulumängu „Kolm reisiselli" („Lumpaci vagabundus" — „Kord läksid kolm selli üle Reini jõe. . .").

Meeskoori juhtis Juhan Simm. Ta oli kutsutud koorijuhiks a. 1904, kui ta oli veel reaalkoolis õpilaseks. Jäi sellele kohale kuni a. 1907, saades oma töö eest täiesti erakordselt isegi tasu. Ning esijoones just dirigendina, kes on kõige rohkem juhatanud meie laulupidusid-laulupäevi, jääb ta eesti muusika ajalukku, dirigendina võistleb ta mälupildil sugereeriva jõu poolest edukalt teistega, isegi suurekasvulise ja hoogsa Raimond Kulliga. Asja päralejõudnud raamatust: „Lauluga läbi aegade — laulupidude ajaloost" (Tallinn, 1965) lk. 236 olgu toodud J. Simmi viimsest kirjutisest „Mõlgutusi noorest east" (Dets. 1959) lõpuread:

„Tänapäeval, kus võimalused kunstilise isetegevuse arendamiseks on tohutult avardunud, suudavad laulupeod vastavalt sotsialistliku kultuuri edusammudele pakkuda lausa enneolematut kunstilist elamust. Loodame, et eelolev (a. 1960) üldlaulupidu toob nii mõndagi uut ka kava ülesehitusse.

Laulupidu muutugu tõeliseks helipühaks, kus rahvale pakutakse uut ja haaravat.

Võiks elustada võistluslaulmist. . . Ja tahaks rohkem suurvorme. . . Mõnda väga nõudlikku teost kandku ette valikkoor, kuid ilmtingimata hästi, väga hästi."

Meeskoor Sõnasillal esitas suure haaravusega kaks Simmi enim lauldud ja kuuldud (ka laulupidudel) laulu (ta on kinkinud neid üldse 200 ümber!): „Oma saar" ja „Mulgimaale". „Om maid maailman tuhandit / Ja rahvit mitmet miljonit — / Üts-ainus Mulgimaa!. . ." Ei olnud aga Kodu-Eestis praegusega võrreldavaid eeldusi kojuigatsuse laine jõule ühenduses kunagise (a. a. 1907—11) Tartu seminaristi Hendrik Adamsoni luuletatud sõnadega: „Ja üteainsa mõttege / Ma eidä õhtu magame / Ja tõusu hommiku: / Oh kuna ma su jälle näe? / Oh kunas kodun tõusup päe / Ja õhtu paistap kuu?. . ."

Ei seegi unune, et Noortemeeste Kooris hurmavat soolot värskelt loodud „Oma saares" laulis Rudolf Grivingi köstrikooli (1897—1919) õpilane Walter Peerna (1923 Valga muusikakooli juhataja). . .

Sõnasillal esitati Juhan Aaviku klaverisonaadi 1 osa.

Juhan Aavik, meie muusika Grand Old Man, on minu ajuplaadil imelikul kombel jäädvustunud noorukina, Peterburi konservatooriumi õpilasena, kuigi kasutasin tema väärtuslikku abi ja koostööd muusikaõpetajana Tartu Seminaris aa. 1919—21,

kuigi olen temaga pidevas kontaktis tema klassilise teose kaudu mu raamaturiiulil. See teos on „Eesti muusika ajalugu" (E. Lauljaskond Rootsis, Stokholm: I osa 191 lk., 1965; II, 235 lk., 1969; III, 191 lk., 1969; IV, 324 lk., 1969).

See oli a. 1906, uue Vanemuise aiakontsertide algpäevil, kui esines meeldiv poiss soologa vahval pillil — trompetil. Mäletatavasti oli külalisdirigendiks konservatooriumi direktor A. K. Glazunov (1865—1936) ja esitati ka pikem helitöö, mille motona oli kavalehele trükitud K. N. Batjusnkovi (1887—1855) luuletus: „Orjana sünnib inime, orjana läheb ta mulda. Ja vaevalt surres saab ta teada, misjaoks ta elas imelises pisarate orus. Vaevles, kaebles, kannatas, kadus."

Et aga nooruk kiiresti läbi lõi tõestab fakt, et Tartu Maarja koguduse naiste suulises ajakirjas „Mokalaat" tsirkuleerisid tollal kolm kuulsat Aavikut: Pilli-Aavik, Keele-Aavik ja Pulma-Aavik (kuigi viimane, endine mõisavalitseja, kes korraldas kõige uhkemad pulmad ning soovitas naist võtta „kaalu järgi", oli kolmest kuulsaim).

Esitati Sõnasillal klaveril ka Mart Saare „Pikk ingliska". Saarele omistab J. Aavik lisaks muule kaaluva osatähtsuse just meie muusika tõeliselt rahvuslikuks muutumisel. Kuigi ka Saar oli Tartu Seminaris a. 1920 muusikat õpetamas, algas tutvus temaga a. 1907.

Kahel talvel harrastasin nimelt suplemist ka jääaugus kogu talve kestel.

Olin siis Ahrensi ujulas kambri rentnikuks. Aleksander Läte rendikamber asus kohe minu kambri kõrval. Minu sünnipäeval, 17. oktoobril, tabasin siis koos päevitunud Lätega end vapralt külma vette lõdisedes kastmas pesuvalge Mart Saare.

Mitte ei suutnud vastu seista kiusatusele neid reakesi paberile pista, et mälestusi teistega jagada. Ei teinud seda ainult tänuvõla tasumiseks, muusika vekslite lunastamiseks. Tegin seda eestlasena ka kutsealalisest ametikohustusest. Pedagoogina ja antropogoogina.

„Ei saa mitte vaiki olla. . ."

JUHAN TORK

T. E. Segakoori „Lõbusal laupäeval" esinenud Waterloo-Kitcheneri tantsurühma juhataja Ene Rebane koos oma tantsukaaslasega.

Foto: Vaba Eestlane

Rootsi kompartei läks lõhki

STOKHOLM (EPL) — „Seltsimehed, mingi kuradi kord peab ju ühes parteis olema", sõnas mõned aastad tagasi vasakpoolsete kommunistide endine liider C. H. Hermansson. Ka siis oli tegemist tugevate lahkhelidega Rootsi komparteis.

Nüüd siis on vpk totaalselt lõhenenud. Niiöelda *korralise* kompartei ridadest on välja astunud mitmed suured rühmitused.

Näiteks Mälardaleni lokaal osakonnad, osa Göteborgi kommunistidest ja ka osa Norrbotteni kommunistidest kus vpk alati on olnud tugevaim.

Välja astunud tahavad oma uue partei nimeks võtta APK, Arbetarpartiet Kommunisterna (Kommunistide Töölispartei).

Kuna vpk:st eemaldunud võtsid kaasa kä kohalike osakondade kassad, siis kaalub vpk, kas pole omavoliliselt lahkunud seltsimeest vastu otstarbekohane rakendada juriidilisi menetlusi.

Lars Werneri vpk:st lahkunute peamiseks põhjuseks on asjaolu, et vpk tegevus polevat enam kooskõlas traditsiooniliste kommunistlike seisukohtadega.

Märgitakse, et vpk olevat liiga „kodanlik".

Rootsi sisepoliitikas tähendaks kompartei lõhenemine võib-olla seda, et järgmistel valimistel 1979 ei suuda kommunistid saavutada nn. 4-protsendi piiri, mis on vajalik riigipäevale saamiseks.

Seega võib teoreetiliselt tekkida ainulaadne olukord, kus riigipäeval pole ühtki kommunistlikku esindajat.

Olukord on tegelikult mõtlemapanev ka sotsiaaldemokraatidele, kes seniajani on koos vpk:ga moodustanud nn. vasakpoolse bloki ja ainuüksi Rootsi kompartei abiga püsinud võimul.

Kui kommunistid enam riigipäevale ei pääse, on ka sotsiaaldemokraatide lootused järgmisi valimisi võita kaunis kahtlased.

Rootsi kuningas võttis osa Vasa-suusatamisest

Rootsis on igaaastaseks suursündmuseks Vasa-suusatamine, mis peetakse Moras. Sellest võtavad osa tuhanded suusatajad. Teiste osavõtjate hulgas oli ka Rootsi riigipea, kuningas Karl XVI Gustav koos oma kahe adjutandiga. Ta läbis pika distantsi kaheksa tunniga kuid pole teada kas ta adjutandid ka lõpuni suusatasid. Mängude 54-aastases ajaloos läks võit esimest korda N. Liidule, Ivan Garanin sai ajaks 4.30.34. Soome Jorma Kinnunen tuli teiseks 4.31.47 ja rootslane Tommy Limby kolmandaks 4.31.57. Soomlased olid ka viiendal ja seitsmendal kohal.

Ingliskeelne proosaluule kogu Gunnar Neemelt

Austraalias, Melbournes elav eesti kunstnik Gunnar Neemelt on ilmunud ingliskeelsete proosaluuletuste kogu „Mist of Time" (Ajaudu). Lisaks mõtisklustele ja filosoofilistele arutlustele on raamatus ka kunstniku kujutavkunstilisel poolel illustratsioone. G. Neeme on tuntud maalikunstnikuna ja skulptorina olles Victoria kunstnike ühingu liige, kes on esinenud mitmel pool Austraalias iseseisvate näitustega.

Riik 250 miljoni . . .

(Algus lk. 2)

Sellega lõppes Bukovski televisiooni intervjuu CBC Newsmagazine'i üleriigilises saates. Seda nägid miljonid kanadalased. Peter Kent oli selle intervjuu pealkirjastanud „From Russia with hate".

Veel paar sõna Bukovski tagapõhjast. Bukovski mõlemad vanemad kuulusid Nõukogude Liidu eliidi hulka, s.t. nad olid kommunistliku partei liikmed.

Vladimir Bukovski sündis 1942. aastal. Kui ta oli 14 aastat vana, hoiatati ta vanemad koolijuhataja poolt — Vladimir mõtleb iseseisvalt. Kui ta oli kaheksateist, heideti ta koolist välja. Ta oli kirjutanud ühes naljalehes kommunistlikku parteid kritiseeriva artikli. Ta lõpetas siiski keskkooli, kuid ülikooli astumine oli talle keelatud. Ometigi õnnestus tal ennast ülikooli registreerida biofüüsika kursusele, kuid juba pärast esimestrit avastati, et temal kui dissidendil puudus õigus ülikoolis käimiseks. 1962. aastal leiti ta korterist läbiotsimisel ühe antikommunistliku raamatu fotokoopia. Bukovski vastu ei tõstetud kriminaalsüüdistust, ta tunnistati vaimuhaigeks ja saadeti ühte Leningradi vaimuhaiglasse ravile. Viiteist kuud hiljem kirjutati ta haiglast „paranenuna" välja.

Bukovski jätkas oma võitlust inimõiguste ja isikuvabaduse eest ja nii veetis ta 13 aastat — väljaarvatud mõned vahepealsed lühikesed kuud — kas vaimuhaiglas, karistuslaagris või vanglas.

Kuni saabus detsember 1976 ja ta vahetati Rahvusvahelise Poliitiliste Vangide paragraafi järele välja *Tshiili kommunistliku parteijuhi* Luis Corvalani vastu.

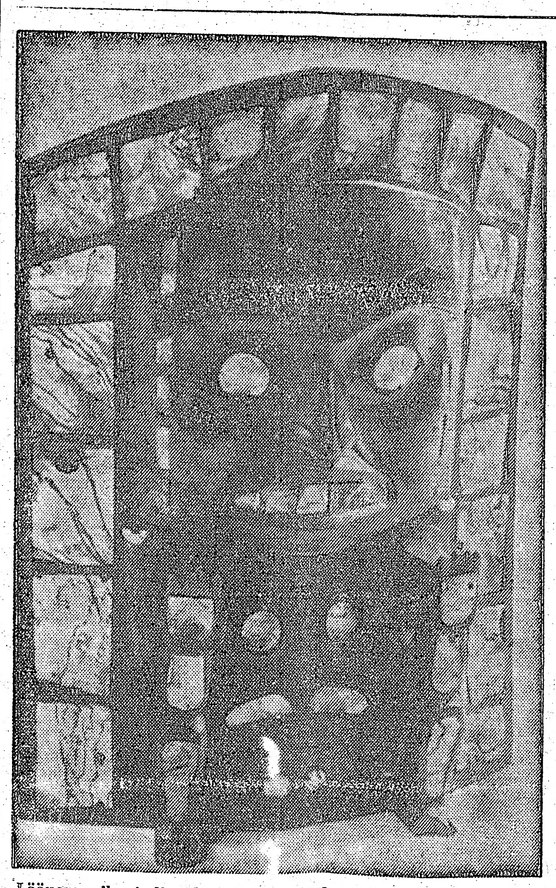

Lääneranniku indiaanlaste kunstnikud, kes produtseerisid selliseid kunstipäraseid esemeid nagu esitatud peakatte otsmikupael, olid oma külades väga lugupeetud tegelased. Nende kunstiesemete stiil on märkimisväärne oma viimistluselt, oma sümbooiide rikkuselt ja huvitavatelt mustritelt. Kunstipärased kujutlused anti edasi tätoveeringutel, puulõigetel, lusikatel, karpidel, tootemsammastel, vaskesemetel ja pidurõivastel. National Museum of Man annab seda kõike edasi oma uues alalises väljapanekute saalis — Children of Raven'is.

National Museums of Canada foto

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 31. märtsil 1977 — Thursday, March 31, 1977

KIREV MAAILM

HELSINGI — Soomes on moodi läinud sissemurded postkontoreisse. Möödunud kuul toimus kaheksa sissemurdu kus rahasaagi kogusuuruseks on 700.000 marka, lisaks 3,7 miljoni marga väärtuses mitmesuguseid väärtpabereid ja marke. Viimane selline sissemurrete periood oli Soomes kümmekond aastat tagasi. Praegu seatakse postkontoreisse mitmesuguseid alarmisüsteeme.

MELBOURNE — Üks kisendav demonstraator jõudis ktimne jala kaugusele kuninganna Elizabethist Adelaide Festival Centre'is, kus Lõuna-Austraalia peaminister Don Dunstan oli kuningannat tervitamas. Karjudes „Iseseisvus Austraaliale" ta tormas platformi poole kuid politsei vangistas ta pärast lühikest rabelemist. Keegi ei saanud vigastada ja kuninganna ei lasknud end häirida.

LONDON — Londonis toimus kohtuprotsess jõugu üle, kes pani toime suurima pangaröövi Inglismaa ajaloos. Röövijad murdsid sisse „Bank of America". Londoni osakonna ruumidesse, kus viiesaja viiekümnes isiklikus seifis on hoiul klientide raha, kuld ja väärtasjad. Pangas elektrikuna töötava kaasosalise abil said pangaröövlid teada arvude koodkombinatsiooni lukkudel. Kurjategijad viisid kaasa kaheksa miljoni naelsterlingi suuruse summa eest väärtusi. Avastati omapärane üksikasi: paljud pangas hoiul olnud väärtasjad olid... röövitud. Teise vargabande liikmed olid oma saaki hoidnud pangas. Paljastamist kartes ei esitanud nad pärast röövimist pangale ei hagi ega röövitud asjade nimistut.

PRAHA — Prahas suri prof Jan Patocka, kes oli üks Charta 77 autoreid. Patocki sai peaaju verejooksu pärast seda, kui teda oli politseis 11 tundi üle kuulatud. Talle pakuti välispassi, mille Patocki tagasi lükkas. Kaks teist Charta 77 autorit on isoleeritud. Kirjanik Vaclav Havel on vangis, ilma et talle oleks ta süüd teatatud. Endine välisminister Jiri Hajek on politsei valve all ega pääse kontakte looma ajakirjanikega.

TOKIO — „Playboy" ja teiste taoliste ajakirjade sisseviimine on Jaapanisse küll lubatud, kuid tsensuur postil värvib kõik alasti fotod musta värviga „strateegilistes kohtades" üle. Nüüd on üks Jaapani keemiatööstus välja lasknud vahendi, millega tsensori must värv on väga kergesti eemaldatav. Uue puhastusaine läbimüük on rekordiline.

ST. PAUL, Minn. — Jay Zachary, kes pühitses äsja oma 105-dat sünnipäeva, ütles, et ta kõrge ea saladus seisneb 50%lises viskis, tubakas ja süües nisu. Sõbrad kinkisid talle sünnipäevaks pudeli „Old Grand Dad" nimelist ameerika viskit, mis oli ainult 42,5%-line. Selletõttu sünnipäevalaps pidi pudeli tagasi saatma, kuna ta ei või midagi lahjemat kui 50-%-list juua. 1872. aastal Texases sündinud mees on igal hommikul kell 4,30 tõusnud üles ja andnud oma südamele ühe hea „kütteannuse". Tubakat ta peab üheks parimaks meditsiiniks. Aga ta pole rahul tänapäevase nisuga, see pole enam eelmise sajandi väärline.

HELSINGI — 1918. aasta sõjast osaõtnud on saanud veteranitunnistuse. See eeldab, et nad hakkavad tänavusest juulikuust saama rindelisaraha. Esituse kohaselt, mis esitati presidendile, antakse isikuile, kes võtsid osa soome kodanikena aktiivselt 1918. a. sõjast, erilist rindelisaraha. See tunnistus on antud nii meestele kui ka naistele. Veteranitunnistuse saavad ka need, kes olid sõja aastail vanglais või vangilaagrites. Rindelisaraha suurus on 492 marka aastas.

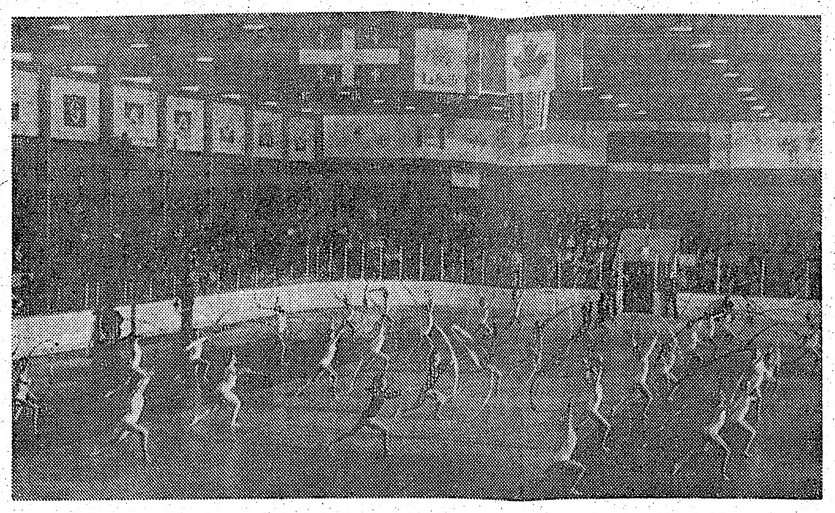

Montreali naisvõimlejad esinevad Hilja Pauli juhtimisel Quebeci talimängude lõputseremoonial.
Foto: E. Süigise

Suur tähelepanu naisvõimlejatele Quebecis

MONTREAL — Moodne rütmiline võimlemine võidab üha suuremat populaarsust Montreali publiku hulgas. Seda oli märgata korduvatest vaheaplausidest esinemise ajal Quebeci Talimängude ava- ja lõputseremoonial. Samuti vahetpidamatust fotoaparaatide klõpsutustest ja T. V. kaamerate surinast. Pilte ja artikleid oli terve nädada kestel peaaegu igas kohalikus ajalehes.

Grupp esines 40-ne liikmelises koosseisus. Esineti ühe- ja kahepalli harjutustega, sallidega ja lintidega.

Kõige selle eest võlgneme tänu eesti võimlejatele ja nende energilistele juhtidele Hilja Paulile, Kaie Ojamaale, Hille Sutt'ile, Agnet Tõke'le, Sirje Laanemetsale ja June Kendall'ile.

Tänutäheks menuka esinemise eest, olid kõik juhid palutud La-Salle'i linnapea poolt kokteelkoosviibimisele, kus teiste aukülaliste hulgas viibis ka Quebeci provintsi kehakultuuri minister Claude Charron.

Intensiivne treening käib osavõtuks ülekanadalisest moodsa võimlemise võistlusest Vancouveris, kus eesti võimlejad Hilja Pauli treeningul esindavad Quebeci provintsi.

Castro suured sõnad Angoolas

Lubab jatkata sõdurite ja tankide saatmist Angoolasse

LISSABON — Kuuba diktaator Fidel Castro, kes on jõudnud oma Aafrika ringreisil Angoolasse, tähendas rõõmust hõiskavatele angoolalastele, et ta jatkab tankide, lennukite ja sõdurite saatmist Angoolasse ning tal ei pruugi selle kohta aru anda Ühendriikidele.

Castro mainis, et kuubalaste Angoolas viibimine on nii kaua vajalik kuni Angoola suudab oma sõjalised jõud organiseerida ja välja treenida, et osutuda vajalikku vastupanu imperialistlikkudele jõududele kui need peaksid ründama.

Castro pidas jälle vajalikuks dementeerida kuuldusi, et äsja Angoolast algatatud invasioon Zaire lõunapiirkondadesse toimub kuubalaste juhtimisel.

Castro kinnitas, et sellistes väidetes pole ühtegi sõna tõtt ning et need süüdistused on lendu lastud reaktsioonilise Zaire valitsuse poolt.

USA läbirääkimised Kuubaga

WASHINGTON — Nüüd on selgunud, et Ühendriikide valitsuse esindajad on pidanud Kuubaga suhete normaliseerimiseks läbirääkimisi 1974. aasta lõpust kuni 1975. aasta lõpuni. Läbirääkimiste alustajaks oli tolleaegne Ühendriikide välisminister Kissinger, kelle eesmärgiks oli kindlaks teha kõik need küsimused ja selgitada probleemid, mis takistavad mõlema maa vahelist suhtlemist. Carteri valitsuse algatusel on nüüd alustatud Kuubaga uusi läbirääkimisi vaenukinda mahamatmiseks ja diplomaatiliste sidemete sõlmimiseks.

Õhtu lõbusaloomulise prantsuse farsiga

Toronto Art Productions Theatre Company käesoleva hooaja lõpuks on valitud Victorien Sardou ja Emilie de Najac'i komöödia „Let's Get A Divorce" (Laskem end lahutada, eesti teatris aga 1912/13 hooajal peategelase nimega „Cyprienne"). Hooaeg oma mitme lavastusega on andnud võimaluse erilaadseiks teatrielamusiks ja viimase humoorikas puänt tahab sisendada kerget meeleolu ja nalja, head teravmeelset, mõnikord koguni mõttetut dialoogi ja situatsioonikoomikat.

Näidendi tegevus toimus Reimsis 1880-dal aastal. Vastavalt ajalisele omapärale ja moodidele on lavakujundus ülikülluselikult lilleline ja kostüümid ekstravagantsed, mida haruharva tänapäeva teatrilaval näha. See aga viib vaataja omapärasesse maailma ja loob veidi nostalgilise tunde kui ühe ilusama ajajärgu kaotamisest.

Peaosas mängib Patricia Collins, tüdinud abielunaine, kes uues lahutusseaduses näeb võimalust oma armukesega vabaks suhtlemiseks. Lavastajaks ja meespeaosaliseks Albert Millaire, kes on selle sajandi vanuse näidendi suutnud tänapäevaselt kaasaelatavaks luua, ilma et aegumise plekke olnuks märgata.

Lavastus jääb teatri mängukavasse kuni 16. aprillini St. Lawrence Centre teatris, andes igale külastajale kergetujulise meeleoluga õhtu.

Helsingi opereti-teater külastab Torontot

Helsingis töötab kõigi kergemate muusikalavastuse aladel Helsingi Operetiteater. See on teinud ulatuslikke külastusesinemisi ka väljaspool Soomet ja oli paar aastat tagasi Kanadas esitades siin Kalmani opereti „Silva" (Tshardasvürstinna). Ringreis on viinud aga ka Ühendriikidesse ja Rootsi, kus need külaskäigud on alati olnud suursündmusteks kohalikele soomlastele ja suurel määral ka eestlastele, kuna tuntud operetiviisid ja sisu on kõigile mõistetavad. Soomes on aga suursündmuseks olnud vabaõhuesinemised Helsingi kesklinnas Soutustaadionil, mis on suveõhtuti helsinglaste hinnatuimaid ajaviitekohti.

Nüüd külastatakse jälle Torontot, tuues kaasa külakostiks teise E. Kalmani opereti „Krahvinna Mariza" (Eestis tuntud ainult „Mariza" nime all). Etendus toimub neljapäeval, 7. aprillil kell 8 õ. Lawrence Park Collegiate Institute'is (125 Chatsworth Dr., Lawrence West ja Avenue Rd. ristumise lähedal).

„Mariza" on olnud pikemat aega teatril kavas ja ikka toodud uuesti välja muudetud koosseisuga. Opereti on kohandanud võõrsil esitamiseks tuntud muusikateatrijuhataja ja operetiprimadonna Hilkka Kinnunen, kes on ise ka opereti peaosas Marizana. Teised peaosalised on Ari Määttänen ja subretipaar Kaarina Tuuna ja R. Kahilahti, koomilise vana paarina Pirkko Railo ja Markku Nirola, väiksemais osades Eino Liukonen ja Kalevi Roti. Muusikajuhina Mikko von Deringer.

Pärast Toronto esinemist on veel etendused Sudbury, Sault Ste. Marie, Thunder Bay, Marquette, Hanocki ja Detroiti soomlaste keskusis ja siis tuleb trupp tagasi Torontosse, kus on vastuvõtt Finnish Social Klubis 19. aprillil.

Eestlastele on soomlaste üritused mõistetavad ja lähedased, ning seekordne külaskäik annab ka meile osa kolmanda hõimurahva liikme, ungarlase Kalmani viisidekülluse tagades meeleolulise ja kauni õhtu.

Mis mehed need on?

„Meie Kodu" kirjutab, et Los Angelest külastanud keegi Peeter Pedajas Austraaliast. Ta on oma jutu järele asunud rännuteedele Austraaliast aasta eest. On käinud Kanadas ja minevat Mehhikosse. Ta astuvat teel sisse eesti seltskonna tuntud tegelaste juurde ja osava jutuga on suutnud välja „pumbata" kuni $50. Pedajas ütleb end olevat Austraalia riikliku pensioni saaja, kuid hoiab tolle maa saatkondadest eemale. Mis mees on Pedajas?

Võime sellele lisada, et P. Pedajas viibis ka New Yorgis, kus tal ka korda läks Eesti Majas käies mõnikümmend dollarit laenu saada. Samuti on tal õnnestunud laenu saada kaasmaalastelt ka mujal.

Los Angelesest kirjutatakse veel, et seal saanud „maahädalisena" kaasmaalaste abi osaliseks ka teine mees, John Pill, arvatavasti meremees. Tagasimaksmise lubadust polevat tä aga püüdnudki täita.

Nalja

Pangas röövel ulatab kassapreilile sedeli: „Pange kogu raha kassast siia kotti ja hoidke selle eest, et te ei tee ühtegi vale liigutust."

Kassapreili kritseldab omakorda sedelile rutuga paar sõna ja annab selle röövlile. Sedelil seisab: „Pange lips otse, teid praegu pildistatakse."

o

Turist Arizonas vaatab, kuidas indiaanlane annab suitsuga signaale. Turist küsib, kas ühe teate edasiandmiseks kulub ka palju kütet.

Indiaanlane: „Oleneb sellest, kas on tegemist kohaliku kõnega või kaugelkõnega."

Küpsetamissaaduste ja esemete müük heategevaks otstarbeks

laup., 2. apr. kella 11—2 p.l. Toronto Eesti Maja väikeses saalis

FINNISH CANADIAN ART SOCIETY

Ebasõbralikud ettekandjad

Tallinnas on tuntuimaks kohvikuks „Tuljak". Üks kohvikukülastaja vestleb „Rahva Hääles", kuidas seal on lugu teenindamisega, mis paneb külastajad imestama, nagu lugejadki.

Kui riided garderoobis, siis tasapisi trepist üles. Just nimelt tasapisi, sest astmete kõrval asub tore kaktuste väljapanek. Meie seltskonnas polnud botaanikut ega agronoomi, kuid ikkagi võisime kinnitada — enam kui poolesaja taime seas on oma paarikümne liigi esindajad.

Ja kohvikusaal ise — teist niisugust pole meil vabariigis leida. Väljas lumehanged ja vinge tuul, siin aga datlipalmid, kääbuspalmid, drakonipuud, tõlvpuud... On tore, kui esimesel momendil vaba lauda ei näe ja selle leidmiseks tuleb saalis palmide vahel ringkäik teha.

Kellel õnnestub palmilehtede all asuv laud saada, sellel veab muidugi kõige rohkem.

Meil ei olnud õnne, ei nii ega teisiti. Ring tehtud, nägin just vabanevat lauda. Kaaslased läksid sinna. Mina pöördusin serveerimislaua ääres istuvate ettekandjate (neid oli kaks) poole palvega, kas võiks ühe tooli lisaks saada (meid oli ju viis, laua ääres aga neli tooli).

„Ei! Toole juurde ei või panna. Istuge suuremasse lauda!"

Mis siis ikka — kui kord on selline, ega's seda ignoreerida saa. Tegin veel kord tiiru palmidevahelist teed mööda ja siis selgus, et saalis ainult neljakohalised lauad ongi! Vaid ühe laua ääres istus kuus inimest.

Kui pöördusin administraatori poole ja viimasega saali tulime, vabanes just eespool nimetatud kuuekohaline laud. Istusime kohe selle äärde, sest lauasoovijaid oli teisigi.

Administraator teatas, et koristamata lauda ei tohi istuda, vastasel juhul meid ei teenindata.

Tõusime püsti. (Minu kaaslased tegid koguni lahkumisettepaneku.)

Nüüd palus administraator, et viiksin ühe tooli selle laua juurest ära, sest tema polevat seda sinna pannud. Kuid ka mina polnud ju seda tooli toonud. Pealegi ei teadnudki ma, kustkandist lisatoolid pärit olid. Ja kui nüüd ettekandja tuli lauda koristama, ütles ta, et viigu mina ka see teine tool tagasi (ühe viis administraator siiski ise ära). „Külastajad lubavad alati toolid tagasi viia, aga jätavad lubaduse täitmata...", ütles ta oma nõudmise õigustamiseks. Sedapuhku andis tusatujus ettekandja pisut järele ja jättis siiski meile viienda tooli, tõmbas laua lapiga üle ja lahkus.

Eesti Kunstide Keskuse ja Toronto Eesti Naisseltsi ühistöönä toimus Tartu College'i ruumes eesti rahvarõivaste pildistamine. Pildil aktsioonist osavõtjad, vasakult: M. Tombak, A. Lokk, M. Veskoja, A. Soo, A. Lokk, S. Kerson ja K. Lehola.
Foto: V. Muikma

Külaskäik National Museum of Man'i

Eelmisel aastal külastas National Museum of Man'i eriteadlane Philip V. R. Tilney Eesti Kunstide Keskust Torontos ja instrueeris meid kunstipärandi registratsiooni küsimustes. 9. ja 10. märtsil külastasid EKK juhatusliikmed Ottawa kaastöölise ja sidemepidaja Reet Kruusiga P. V. R. Tilney'd Ottawas.

Jutuajamisel puudutati informatsiooni saamise ja registreerimise võimalusi EKK kartoteegi jaoks., Ottawa National Museum of Man kogudesse talletatud eesti vanavara, nende esemete registratsiooni kaartidest, fotokoopiate tegemist ja esemete pildistamist ning mitmeid registratsiooni tehnilise läbiviimisega seotud küsimusi.

Vastused kõigile küsimustele olid jaatavad. Fotosid esemetest on võimalik saada, aga hindu on hiljuti tõstetud ja nüüd maksab üne eseme foto $4.50. P. V. R. Tilney soovitas esemeid EKK'l ise pildistada. Selleks võimaldatakse Museum of Man'i vastavad ruumid meile kasutada ja esemed muretsetakse kohale kokkulepitud ajaks. Kokkuleppel P. V. R. Tilney'ga lubas R. Kruus teha lähemal ajal fotokoopiad eesti esemete registratsiooni nimekirjadest, mis on tasuta. Jutuajamisel, mis kulges väga sõbralikus vaimus, mainis P. V. R. Tilney, et Ottawas on praegu tendents muuseumite detsentraliseerimise suunas ja ta lubas muretseda asutuste ja isikute nimed, kelle poole neis küsimustes pöörduda. Kanada muuseumid on ülekoormatud etniliste rahvaste etnograafilise pärandi näidetega. Asjad seisavad keldrites kastides, sest ruumipuudusel ei ole võimalik kõike väärtuslikku välja panna.

Tagasitulles külastasid Laine Pant ja Stella Kerson ka Kingstoni lähedal asuvat leedu kodumuuseumit, kus abielupaar Anastasia ja Antanos Tamosaitis andsid neile tõhusaid nõuandeid kui muuseum kord valmis saab. Selleks puhuks ta lubas eesti muuseumile nambarahaks kinkida väga haruldase eesti etnograafilise raamatu. Ta oli väga huvitatud eestlaste püüdlustest ja palkus abi kui seda vaja läheb.